

4858

ΕΙΡΗΝΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ

(1143)

(ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Πάτρῳ Βιβλιοθήκης)

ἐκδιδόντος

ΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΓΕΔΕΩΝ.

καὶ γίνεται σοι τῆς ζωῆς ἅπας ὁ χρόνος λόγος.
(ΜΑΝΑΣΣΗ προσφών. εἰς ΕΙΡΗΝΗΝ)

τῷ Μ. λογοδότη τῆς Μ. Ἰ. δ. Ἑπιτομῆς

κ. Ἐλευθέριου Αεζάρη

ἑπιτομῆς

ἔ. π. ἔ. ἔ.

Ἐξετυπώθη ΛΟΘΗΝῃ τῇ 10 Δεκεμβρίου

ΑΝΟΘ'.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΙΛΛΕΡ

ΤΩ ΣΟΦΩ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙ,

ΚΑΙ

ΜΕΣΑΙΟΝΟΛΟΓΩ,

ΦΙΛΩ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΙΜΗΤΩ

Ο ΕΚΔΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΡΜΟΥ
(Παρά την ὁδὸν Μουσῶν ἀριθ. 2)

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

ΑΙΩΝΩΝ κόνις καλύπτει μνημεῖα πολύτιμα τοῦ λόγου, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας· ὅπου δ' ἐχθρικός ἐπάτησεν ἢ ἀφιλόκαλος ποῦς, ὑπὸ τὰ ἴχνη τοῦ ποδὸς ἐσβέσθη μία ὑπαρξίς, ἀπωλέσθη ἐν ὄνομα· ἐνδελεχῆς δ' ὅμως ἔρευνα καὶ μελέτη ἀνακαλύψει πολλὰ ἄγνωστα τέως ὀνόματα, καὶ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν πᾶσι γνωστὰς καθιστάσα πρὸς μίμησιν παρακελεύσεται πάντας ἡμᾶς, οἵτινες ἐκ πλουτούντων ἤδη πενόμενοι, κατὰ τὸν μέγαν Εὐγένιον¹, τῆς πάλαι εὐτυχίας τὴν μνήμην φέροντες, καὶ τὴν πρώτην ἐπανελεύσεσθαι οὐκ ἀπελπίζομεν εὐετηρίαν, εἴ ποτε τοῖς καθ' ἡμᾶς εὐμενῶς ἢ πρόνοια ἐπιβλέψει.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἔγραφον πρὸ πενταετίας, καὶ δημοσίως², καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ αἰοιδίμῳ Ἰωακείμ τῷ Β', ἐντὸς δὲ μιᾶς πενταετίας, ἀκαμάτῳ καὶ φιλογενεῖ ζήλῳ ὁμογενῶν λογίων, ὀλόκληρος γενεὰ λογίων ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ μεσαίω³ ἀνέστη γνωριζομένη τοῖς πᾶσι καὶ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτοῖς περιωπὴν ἀνεστήθησαν ὀνόματα ἐκλειψάντων δῆθεν καὶ λησμονηθέντων τῶν Μουσῶν νυμφίων, ἢ ὀνόματα μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἐθνικοῦ βίου εὐκλεεῖς ἢ ζοφεράς ἰδόντων ἡμέρας· ἐντὸς πενταετίας μιᾶς, ἀγνοούμενα περιστατικὰ τοῦ βίου αὐτῶν ἢ ἔργα, ἅτινα ἐνομίζοντο ἀπολεσθέντα, εὐρέθησαν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἢ μὲν μέση ἐποχὴ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, ἐγειρομένη, κατὰ τὸν πολὺν Σπ. Ζαμπέλιον⁴, ἐκ τῆς τέφρας αὐτῆς, καθιδρύεται εἰς τὴν περίπυστον θέσιν, ἔνθα ἐγκαθιστᾷ αὐτὴν ὁ χριστιανισμὸς, τὸν στέφα-

νον τοῦ μαρτυρίου περὶ τοὺς κροτάφους φέρουσιν· ὁ δ' ἀνδριάς τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ ὁσημέραι μεγαλωστὶ ἀνυψοῦται ἀποτελειούμενος.

Ἐζήτουν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅπως χορηγήσῃ μοι τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὴν προστασίαν αὐτοῦ εἰς ἐπιχειρήσιν ἐθνικωτάτην, ἣν ἀνελάμβανον, γενικὴν δηλοῦνν περιοδείαν κατὰ τὰς Ἱερὰς Μονὰς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου καὶ λεπτομερεστάτην ἔρευναν—ἕως καὶ ὑπ' αὐτὰ τὰ κονιάματα τῶν ἐστιατορίων—τῶν ἐν ἐκάστη ἐπιγραφῶν, ἀγιογραφῶν, σιγιλλίων, χρυσοβούλλων καὶ λοιπῶν χειρογράφων· καὶ τοῦτο μὲν οὔτε παρ' ἡμῖν, οὔτε παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις ἐπετελέσθη, πλὴν μιᾶς ἀποστολῆς ἀνὰ τὰς Μονὰς Φωκίδος, ἀποστολῆς, ἧς ἀνθρακες ἀπέβη ὁ θησαυρὸς καὶ ὁ ἀνθρακεὺς τοιοῦτος, οἷος ἦν κατὰ τὴν ἀθλίαν τοῦ λαμπροῦ Ζαβίρα ἐκδοσιν, ὁπότε τῶν Ἡροστράτου δαφνῶν ἐπιτυχῶς ἐδράξατο· ἔκτοτε δ' ἐπὶ σμικρὸν διελευκάνθη τὸ μεσαιώνειον σκότος καὶ πραγματεῖαι αἱ μὲν βραχυσέλιδοι, αἱ δ' ὀγκωδέσταται συνετέλουν εἰς τὴν δαδούχησιν ἡμερῶν σκοτεινῶν βίου ἐνδόξου, ἀτυχῶς εἰσέτι ἐν πλείστοις—καὶ διὰ τί κρύπτομεν αὐτό;—καὶ ἐν πᾶσιν ἀγνοουμένου.

Διότι, ὁσαδὴποτ' ἂν ἐκδοθῶσιν ἔργα⁵, ἐφ' ὅσον μένει μὲν τοῖς πᾶσιν ἀγνώστος, οὐδὲ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν πάντων ἢ ἐποχῆ, ἣν κοινῶς καλοῦμεν ἑλληνικὸν μεσαιῶνα, ἢ μεγάλη αὕτη τῶν ἐθνικῶν αἰώνων Σαχάρα, ἐφ' ὅσον φρονοῦμεν ὅτι εἰς κτύπος ἀξίνης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἡσυχαστηρίου τινὸς ἢ καλύβης φιλοπόνου διδασκάλου ἢ λογίου μοναχοῦ δυνατὸν ἵνα κόσμον ὅλον ἀνατρέψῃ καὶ γενεὰν λησμονηθεῖσαν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ζῶην, οὐδεὶς δύναται ἄν εἶπῃ ὅτι καθ' ἑκάτοστον ἐν ἐσπούδασε τὸν μεσῆλικα ἑλληνισμόν· εἰσέτι τόσον ὀλίγα ἐξεδόθησαν, ἐνῶ φαίνονται πολλά. Ἀληθές ὅτι ἄχρι τινὸς περιεφρονοῦντο, ἔστω καὶ ἂν γράφῃ ὁ σοφὸς Βιλλοαζῶν ὅτι εὐρίσκει πλείονα ἡδονὴν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κιννάμου καὶ τοῦ Κεδρηνοῦ ἢ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Θουκυδίδου· μετ' αὐτὸν ὁ πολὺς Βοασσονὰδ' ἔδειξε τὴν δυσἀρέσκειαν αὐτοῦ κατὰ πάντων τῶν Βυζαντινῶν λογίων, διότι κατεφρόνουσιν οὗτοι τοὺς κανόνας τοῦ Συντακτικοῦ· ἀλλ' ὁ

περίπυστος ἐκδότης τῶν ποιημάτων τοῦ Φιλῆ Ἐμμανουὴλ Μίλλερ ἐπιχειρεῖ κρίναι δικαίως τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ μέσου αἰῶνος⁶ καὶ τοὺς ἀνδρας αὐτῆς. «La plupart des écrivains byzantins manquent de goût et de critique. Il en est cependant quelques-uns, qui se distinguent par la pureté du style et par une certaine élégance. Et lorsqu' à ces qualités viennent se joindre la sagesse de la composition et l'intérêt du sujet, on est heureusement dédommagé de la peine qu' on a prise».

Ὅσῳ πλέον δ' ἀνασκάπτεται τὸ μέγα φιλολογικὸν μεταλλεῖον τοῦ μέσου αἰῶνος, ἐπὶ τοσοῦτον ἢ ἐποχῆ, ἔστω καὶ μικρὸν, ἐκείνη φωτίζεται, γενεαὶ ὀλόκληροι ἀνίστανται καὶ λόγιοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς τῶν τηνικαῦτα χρόνων ἐπιστήμης εἰδήμονες καθίστανται γνωστοί· καὶ οὕτως ὁ μεσηλιξ Ἑλληνισμὸς, ἀναγεννᾶται ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ, ἄλλος φοῖνιξ.

Ὅποταν ἀνακαλύπτω ἐν ὄνομα διδασκάλου ἢ τινος λογίου μοναχοῦ ἢ ἱεράρχου, τὴν ἱεράν κίδαριν, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ κλεινοῦ Εὐγενίου⁷, παντοίαις ἀρετῶν ιδέαις καταγλαίσαντος, αἰσθάνομαι πληροῦντα ἑμαυτὸν ἐν καθήκον πρὸς τὰς ἱερὰς σικιάς τῶν ἀνδρῶν τῆς προαποικομένης ἡρωικῆς γενεᾶς· κοιμῶνται οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, πρὸ τῆς σοφίας τῶν ὁποίων ψελλίσματα εἰσι τὰ ἡμέτερα γράμματα συγκρινόμενα, ἢ δ' ἀρετὴ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἄφθαστος· καὶ ὅμως σκότος μέγα καὶ γαῖα οὐχὶ ἐλαφρὰ καλύπτει αὐτοὺς, ἂν δ' οἱ ἐξ Ἑσπερίας σοφοὶ οὐδὲν ἔχωσι καθῆκον—ἴσως εἶπη τις—καίτοι τὸ πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην καθῆκον οὐδεμίαν γινώσκει διάκρισιν φυλετικὴν—ἀλλ' εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἐπιβάλλεται ὅπως ἐρευνῶμεν τοὺς βίους καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Λόγιος Ἑλληνας ἢ Ἑσπεριος ἀνακαλύπτων ἕνα ἄνδρα τοιοῦτον, ἀνιστῶν αὐτὸν, ὑπάρχει ἄλλος Πέτρος, ἀνιστῶν τὴν Ταββιθὰ, οὐδ' εὐρίσκεται μείζων ἡδονὴ ἢ ἐὰν δώσωμεν τὸ ζῆν πάλιν εἰς ἄνδρας, οἵτινες ἔδωκαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν τὸ εὖ ζῆν.

Σήμερον καθιστῶ γνωστὸν ἔργον βυζαντινὸν τοῦ IB' αἰῶνος· εἶναι τοῦτο πιστὸν, εἰ καὶ ὠχρὸν, φωτογράφημα τῆς τηνικαῦτα

βυζαντινῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἔχει τὴν χάριν ὅτι ὑπάρχει γυναικείας φρενὸς ἀριστότοκον δημιούργημα.

Τοῦ ἐκδιδομένου ποιήματος ποιήτρια ἐστὶν ἡ σύζυγος Ἀνδρο- νίκου Κομνηνοῦ τοῦ Σεβαστοκράτορος ΕΙΡΗΝΗ.

ΕΙΡΗΝΗ ἢ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΑ ὑπάρχει ἡμῖν γνωστὴ μόνον ἐξ ὧσων λέγει περὶ αὐτῆς ὁ ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Μανασσῆς, σύγχρονος αὐτῇ γενόμενος. Ὁ Μανασσῆς ἔζη, ὡς γνωστὸν, περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ὀρθῶς δ' ἐσημείωσε τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ ὁ πολὺς Schoell⁸, ὁ Γουιλέλμος Δόναλδσων⁹ καὶ ὁ περιώνυμος Γουιλέλμος Κάβεος, ἐν τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ *Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Litteraria*¹⁰, τάξας, ἀκριβέστερον, περὶ τὰ 1150, ἐνῶ οἱ δύο ἄλλοι τάττουσι περὶ τὸ 1143—1180. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ Μελέτιος Ἀθηνῶν ὄλως ἀγνοεῖ τὸν ἄνδρα, περὶ οὗ ἐπιτραπήτω ἵνα εἶπω ὀλίγας ἐτι λέξεις, σημειῶν τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ περὶ τὰ 1149—50.

Ὁ Μανασσῆς γινώσκουμεν ὅτι ἦν Ἑλλην, ἐπιγράφει δ' ἑαυτὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ *φιλόσοφον καὶ γραμματικόν*, καὶ φαίνεται οὐχὶ κατέχων ἦν θέσιν ἐκόσμηι ὁ ἱστορικὸς Ἰωάννης Κίνναμος, βασιλικὸς γραμματικὸς ἐπιγραφόμενος¹¹, ἀλλὰ μᾶλλον γραμματοδιδάσκαλος ὢν, φήμης δ' ἀπολαύων ἀνδρὸς σοφοῦ· τοῦλάχιστον τοῦτο τεκμαιρόμεθα ἐκ τινων στίχων ἀποτελούντων δύο ἐπιγράμματα, συνεκδιδόμενα τῇ Χρονικῇ Συνόψει αὐτοῦ, ταῦτα, ὧν τὸ Α' ἔχει ὧδε·

Βίβλος πέφυκε πρὸς λόγους γηροτρόφος,
Γηρῶσα τῷ νῶ καὶ νεάζουσα πάλιν·
Τῶν γραμμάτων καίνισμα ἐκ πολλαχόθεν.
Τοίνυν πρὸ ἔνδον εἰσφέρω τῶν ἐγκάτων
Βίους ἀνάκτων τῆς νέας Ῥωμαίδος
Ῥώμης παλαιάτης τε καὶ τριπεμπέλου
Πολλῶν τε πάντων τῶν βεβασιλευκότων
Πέρσαις τε, Χαλδαίοις τε καὶ Ἀσσυρίοις.
Πόνημα καὶ γὰρ πανσόφου Κωνσταντίνου
Πέλω Μανασσῆ τοῦ γραμματικωτάτου.

τὸ δὲ Β' μετὰ τοῦ Α' συνεκδιδομένον¹² ἐστὶ τοῦτο·

Ἄλλ' ὦ Μανασσῆ· θελξικάρδιον στόμα,
Ὅρφεὺς νεαρὲ, τοῦ παλαιοῦ βελτίων·
Τὴν γλυκερὰν ψάλλαξον αὔθις κιθάραν
Καὶ σὴν πρόσοψιν ὑπόδειξον τοῖς φίλοις
Καὶ προσλαλήσεις τοῖς μαθηταῖς, ὡς πάλιν [ἴσ. πάλαι.]

Ἄλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Κωνσταντῖνος Μανασσῆς ἀποκαλεῖται *λαμπρὸς γραμματικὸς*¹³, ἀσχολούμενος εἰς τὰ φιλόσοφα τῶν μαθημάτων καὶ γράψας 1) ἐπικηδεῖον εἰς τὸν ἀποιχόμενον ἐπὶ τῶν δεήσεων κύριν Νικηφόρον τὸν Κομνηνόν· 2) ἔκφρασιν εἰκονισμάτων κατὰ μέσον μὲν ἐχόντων τὸν Κύκλωπα, τοὺς Ὀδυσσεῶς ἐταίρους διασπαράσσοντα καὶ ἐσθίοντα, τὸν δ' Ὀδυσσεῶ οἴνου ἀσκὸν προφέροντα καὶ δεξιούμενον πῶσει τὸν Κύκλωπα· 3) ποίημα ἠθικόν, ὅπερ ὁ ἀκάματος Ἐμμανουήλ Μίλλερ ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις¹⁴, 4) δὲ μυθιστόρημα τὰ κατὰ Ἀρίστανδρον καὶ Καλλιθέαν, οὗ, ἀπολεσθέντος, στίχους τινὰς εὐρῶν ἐξέδωκεν ἐν τῷ Β' τόμῳ τῶν Ἑλληνικῶν αὐτοῦ ἀνεκδότων ὁ σοφὸς Βιλλοαζών· ἀλλ' ὁ Μανασσῆς κατέστη γνωστὸς ἕνεκα τῆς ἐκ στίχων 6733 Χρονικῆς Συνόψεως, ἣτις, ἀρχομένη ἀπὸ Ἀδάμ, λήγει εἰς τοὺς χρόνους Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου, καὶ τῆς ὁποίας τελευταία μὲν ἐκδοσις ὑπάρχει ἢ ἐν Βόννῃ ὑπὸ Ἐμμ. Βέκκερ ἐν τῇ Σειρᾷ τῶν Βυζαντινῶν Ἱστορικῶν, πρώτη δ' ἢ ὑπὸ Λεουγκλαυίου λατινιστῆ, ἐν Βαίε, τῷ 1573, ἀνατυπωθεῖσα μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου, τὸ πρῶτον ἐκδεδομένου, τῷ 1616, ἐν Λουγδούνῳ, ὑπὸ Ἰωάννου Μεουρσίου.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἤκμαζεν ὁ Μανασσῆς, τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ διάνοιαν ἐτίμων ἀνάριθμος χορὸς πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, εἰς τὰς ἐνασχολήσεις τῶν ὁποίων ἡ δυναστεία τῶν Κομνηνῶν οὐδαμῶς, βέβαια, ἔμενεν οὐδετέρα καὶ ἀμέτοχος θεατῆς· ἀρχιεπίσκοποι μὲν τέσσαρες ἐκλείζον τὴν θύραθεν παιδείαν μᾶλλον ἢ τὴν ἱερὰν, ὁ Νικαίας Εὐστράτιος¹⁵, ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος¹⁶, ὁ Κορίνθου Γρηγόριος¹⁷ καὶ ὁ Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινάτος¹⁸, ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν Λουκᾶ Χρυσοβέργῃ καὶ Μιχαὴλ τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, Θεόδωρος δ' ὁ Πτωχοπρόδρομος¹⁹ καὶ οἱ Τζέτζαι Ἰσαάκιος καὶ Ἰωάννης²⁰ διεκρίνοντο διὰ τὰ ποιήματα αὐτῶν· ὡς νομομα-

θής διακρίνεται Κωνσταντῖνος ὁ Ἀρμενόπουλος, καὶ τέλος ὡς λό-
 γιοι ἐξέχουσι Μιχαὴλ ὁ Θεσσαλονικεὺς, Νικηφόρος ὁ Βασιλά-
 κιος²¹, Σωτήριχος ὁ Παντεύγενος²² καὶ ὁ κατ' αὐτοῦ γράψας Στέ-
 φανος ὁ Δρουγγάριος²³, Βασίλειος ὁ Διάκονος καὶ Δημήτριος ὁ
 Λαμπηνός²⁴ καὶ οἱ ἀναφερόμενοι παρὰ Μίλλερ²⁵ Κωνσταντῖνος
 Παντεχνῆς ὁ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, Ἰωάννης Φραγκό-
 πουλος, Λέων Βαλιανίτης, Κωνσταντῖνος Ψαλτόπουλος, Ἰωάννης
 Κασταμονίτης, Μανουὴλ Σαραντηνός, Σέργιος Κολουβάς, δείξαν-
 τες ἅπαντες ὅτι «ἡ ἐλληνικὴ εὐφυΐα ὑποκάτω εἰς τῆς ἀρχαίας
 τῆς δόξης τὴν τέφραν ἀνέπεμπε πάλιν μικρούς τινας σπινθῆρας
 τῆς εὐγενείας τῆς» καθὰ εἶπεν ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος²⁶. Γνω-
 στοὶ δ' ἡμῖν εἰσὶν ἐξ ὧν ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος ἔγρα-
 ψαν, περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους ζήσαντες, οἱ τε πατριάρχαι Ἱε-
 ροσολύμων Ἰωάννης καὶ Λεόντιος, οἱ μητροπολίται καὶ ἀρχιεπί-
 σκοποι Νικόλαος Μουζάλων ὁ Κύπρου, καὶ κατόπιν Οἴκουμ. Πα-
 τριάρχης, Γεώργιος ὁ Κερκύρας, Βασίλειος ὁ Θεσσαλονίκης καὶ
 Νικήτας ὁ Νικομηδείας, οἱ ἱεροὶ ἐρμηνευταὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς
 καὶ Θεόδωρος Βαλσαμών, Μιχαὴλ ὁ Γλυκᾶς, Νεῖλος ὁ Δοξαπα-
 τρῆς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Καματηρός²⁷, πλὴν ἄλλων, οἵτινες ἤκμα-
 σαν ἢ περὶ τὰς αὐγὰς ἢ περὶ τὴν δύσιν τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρί-
 δος, ἀπολαύοντες τῆς προστασίας τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοκρατορικοῦ
 οἴκου τῶν Κομνηνῶν· ὅπου δ' ἔλαιον προχέουσι πολὺ εἰς τοὺς
 τοῦ πνεύματος λύχνους αἱ κοινωνίαι καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐκεῖ καὶ
 παιδεῖα ἢ ἀληθὴς θάλλει, καὶ λάμπει ἢ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐσέβεια
 γνωρίζεται.

Εἰς τὴν μεγάλην ταύτην διανοητικὴν κίνησιν, πλεῖστον συνετέ-
 λεσεν, ἀφθονον παρέχουσα τὴν προστασίαν αὐτῆς, ΕΙΡΗΝΗ ἢ ΣΕ-
 ΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΑ. Ἀγνοῶ τὴν πατρίδα αὐτῆς καὶ τὸ ἔτος τῆς
 γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου, γινώσκω δὲ μόνον ὅ,τι λέγει περὶ
 αὐτῆς ὁ ἱστορικὸς Μανασσῆς, ὅστις ἔγραψε τὴν χρονικὴν αὐτοῦ
 Σύνοψιν, κατ' αἴτησιν τῆς λαμπρᾶς γυναικὸς ταύτης, ἥτις ἦν, ἐξ
 ὧν λέγει ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματος αὐτῆς, Ἑλληνίς, ἀφοῦ τοσοῦ-
 τον εὐχερῶς καὶ εἰς βάθος ἐγίνωσκε τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν καὶ
 γλῶσσαν καὶ μετὰ χάριτος ἔγραψεν ἡ ΕΙΡΗΝΗ ἐγένετο σύζυγος

τοῦ Ἀνδρόνικου Κομνηνοῦ ἴσως περὶ τὸ 1132—35, καὶ ἐκεί-
 νου ἀναδειχθέντος Σεβαστοκράτορος μετέσχε τῶν τιμῶν καὶ
 αὐτῆ. Ὁ πολὺς Δουκάγγιος περὶ τε αὐτῆς καὶ τοῦ συζύγου Ἀν-
 δρόνικου ὀλίγιστα λέγει, οὐδὲ δυνάμενα θεραπεῦσαι τὴν ἡμετέ-
 ραν φιλομάθειαν· ἐν τῷ πολυτίμῳ αὐτοῦ πονήματι *Familiae
 Augustae Byzantinae* γράφει «*Andronicus Comnenus,
 Ioannis Imperatoris filius secundogenitus, ab eodem
 Sebastocrator dictus cum ex illius mandato Alexii fra-
 tris, qui Attaliae obierat, cadaver mari in urbem adve-
 xisset, haud multo post ipse morbo correptus Constanti-
 nopoli vitam pariter, exiit circa annum MCXLII. Wi-
 lelmus Tyrius Attaliae, eodem ferme quo frater tempore
 decessisse scribit. Uxorem duxerat IRENEM cujus impulsu
 Annales suos politicis versibus exaravit Constantinus
 Manasses*»²⁸.

Ὁ σύζυγος τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ Ἀνδρόνικος Κομνηνός ἦν υἱὸς δευ-
 τερότοκος, ὡς ἀνέγνω ὁ ἀναγνώστης, τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου
 Κομνηνοῦ, τοῦ κατὰ τὸ 1143 (8 Ἀπριλίου)²⁹ θανόντος, καὶ
 Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Λαδισλάου, βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, τῆς
 καλλίστης ἐκείνης βασιλίδος, ἣν τοσοῦτον ἐγκωμιάζει ὁ ἱστορι-
 κὸς Κίνναμος³⁰. «ἐτύγχανε γὰρ δὴ βασιλεὺς Ἰωάννης Εἰρήνην
 τὴν Βλαδισλάου παῖδα γυναῖκα γαμετὴν ἤδη πεπονημένος, σω-
 φρονεστάτην εἶπερ τινὰ καὶ ἀρετῆς ἐς τὰ μάλιστα μεταποιουμέ-
 νην. Ὅσα γοῦν ἐκ βασιλέως τε ξυνοϊκοῦ καὶ τῆς βασιλείας ἐπε-
 πόριστο, οὔτε τοῖς παισὶν εἰς κλήρους ἀφόρισεν, οὔτε περιπτώ-
 τητι κόσμων ἠνάλωσε καὶ τρυφῆ, εὖ δὲ ποιούσα διετέλει τὸν
 πάντα τῆς ζωῆς αἰῶνα τοὺς ὅσοι ἐφ' ὄρωσιν ἐκείνης δεόμενοι
 ἦσαν. Ἡ δὲ καὶ φροντιστήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος ἐν
 Βυζαντίῳ συνεστήσατο ἐς κάλλος καὶ μέγεθος ἐν τοῖς μάλιστα
 τῶν ἐπισημοτέρων ὄν.» Ὁ Ἀνδρόνικος εἶχεν ἀποβιώσει, εἰς ἐν
 καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος, κατόπιν τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἀ-
 λεξίου, ἀφείς τρία τέκνα, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναγράφει μὲν ὁ Δου-
 κάγγιος ἐν τῷ σημειωθέντι αὐτοῦ ἔργῳ, ἀναφέρει δὲ καὶ τὸ
 ποίημα τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ, ὅπερ ἤδη ἐκδίδωμι εἰς φῶς ἐκ τοῦ ὑπ' ἁ

ριθμὸν ΧΞΗ' Πατμιακοῦ χειρογράφου, γεγραμμένου περὶ τὰς αὐτὰς γὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, καθὰ δηλοῖ ἡ γραφή. Καὶ περὶ τῶν τριῶν δὲ τέκνων τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ σώζονται τινες εἰδήσεις· εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῶν ἐν τῷ ποιήματι λεγομένων προστίθῃμι ὅτι, κατὰ Κίνναμον³¹, ἐπειδὴ ἔν τινι πρὸς γύμνασιν ἀγῶνι, προσβολῇ ἰταλικοῦ δόρατος, ὁ πρωτότοκος τοῦ Ἀνδρονίκου υἱὸς Ἰωάννης ἐπηρώθη τὸν ὀφθαλμὸν, ὁ θεὸς αὐτοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ, θέλων παραμυθεῖσθαι αὐτῷ τὸ δυστύχημα, «πρωτοβεστιάρχον τε προὔβεβλητο καὶ ἐς τὸ τῶν πρωτοσεβαστῶν ἀνετίβασεν ἀξίωμα». Τὸν ἀτυχῆ νεανίαν περικαλλῆ καὶ ἀγαλματίαν ἀντικρυς καλεῖ ὁ Κίνναμος, ὁ δὲ Wylelmus Tyrius λέγει³² «inter illustres sacri Palatii primum obtinisset locum» ἀποκαλῶν τὸν Ἰωάννην «virum egregiæ liberalitatis et memorandæ magnificentiæ». Γινώσκομεν ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐγέννησε δύο τέκνα, τὸν Ἀλέξιον καὶ τὴν Μαρίαν, τὴν κατόπιν σύζυγον Ἀμαλαρίχου, βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων· ὁ δεύτερος υἱὸς τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ, ὁ Ἀλέξιος, ἦν Πρωτοστράτωρ, εἶτα δὲ Πρωτοβεστιάρχος καὶ Πρωτοσέβαστος, ἡ δὲ θυγάτηρ Μαρία ἔσχε σύζυγον πρῶτον μὲν Θεόδωρον τὸν Δασιώτην, υἱὸν Νικηφόρου τοῦ Δασιώτου, οὗ μνησκῆται ὁ Κίνναμος³³, δεύτερον δὲ Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν, φονευθέντα ἔν τινι κατὰ τῶν Τούρκων μάχῃ³⁴.

Δυστυχῶς, ἐνῶ τοσαῦτα γινώσκομεν περὶ τῶν τέκνων τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ, περὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς δέον ἂν ἀρκεσθῶμεν μόνον εἰς ὅσα λέγει ὁ Δουκάγγιος καὶ ἡ πενθοῦσα σύνευρος τοῦ Σεβαστοκράτορος, ἧτις ζωγραφεῖ παθητικώτατα τὰ ἦθη καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἀνδρονίκου· ἀλλ' ἡ ΕΙΡΗΝΗ ἀγνωστον καὶ πάλιν καταλείπει τὸν βίον καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, τὴν παιδείαν μόνον καὶ τὸν χαρακτήρα ἐκ λόγου ἡμῖν γνωρίζουσα· ἀλλὰ καὶ τῆς παιδείας καὶ τῆς φιλομουσίας αὐτῆς κῆρυξ γίνεται ὁ Μανασσῆς, προσφωνῶν αὐτῇ οὕτω τὴν Χρονικὴν αὐτοῦ Σύνοψιν:

Ἡ μὲν φιλόυλος ψυχὴ ταῖς ὕλαις ἐπιχάσκει
Καὶ πάντα πραγματεύεται πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ πόθου·
Σὺ δὲ, ψυχὴ βασίλισσα καὶ φιλολογωτάτη,

Ἄει διψῶσα γνώσεως καὶ λόγου καὶ παιδείας,
Βίβλοις ἀει προστέτηκας, ἐπεντροφᾶς τοῖς λόγοις
Καὶ γίνεται σοὶ τῆς ζωῆς ἅπας ὁ χρόνος λόγος·
Ἐπεὶ γοῦν ἐπεπόθησας, οἷα τροφίμη λόγου,
Εὐσύνοπτόν σοι καὶ σαφῆ γραφὴν ἐκπονηθῆναι
Τρανῶς ἀναδιδάσκουσας τὰς ἀρχαιολογίας
Καὶ τίνες ἐβασίλευσαν, ἐτῶν δὲ μέχρι πύσων,
Ἡμεῖς ἀναδεξόμεθα τὸ βᾶρος τοῦ καμᾶτου,
Κἂν δυσχερὲς, κἂν ἐπαχθὲς τὸ πρᾶγμα, κἂν ἐργῶδες.
Παραμυθοῦνται γὰρ ἡμῶν τοὺς ἐν τοῖς λόγοις μόχθους
Αἱ μεγαλοδωρῖαι σου καὶ τὸ φιλότιμόν σου,
Καὶ τὸν τοῦ κόπου καύσωνα καὶ τῆς ταλαιπωρίας
Αἱ δωρεαὶ δροσίζουσι κενούμεναι συχνάκις,

ἐντεῦθεν δὲ τεκμαίρομαι ὅτι κατ' ἐντολὴν αὐτῆς ἔγραψεν ἐν τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ Νικαίας Εὐστράτιος, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν προσφωνεῖ ὁ αὐτὸς Μανασσῆς τὴν ἀέκφρασιν εἰκονισμάτων τοῦ Κύκλωπος καὶ Ὀδυσσέως» κτλ. ἧτις ἀρχεται «οὐδὲν ἄρα φιλοκάλου ψυχῆς ὀλβιώτερον, εἰ δ' ἅμα καὶ φιλόλογος εὐρεθῆ.» Ἀπήλαυε δ', ὡς φαίνεται, τιμῆς καὶ εὐλαβείας ἢ φιλόλογος ΕΙΡΗΝΗ, ἐὰν δυναμέθα ἂν συμπεράνωμεν τοῦτο ἐκ τινων στίχων ἠρωϊκῶν, οἵτινες ἐπιτάσσονται, ἀμέσως, τῇ Χρονικῇ Συνόψει τοῦ Μανασσῆ, ἐν τισὶ χειρογράφοις, ἀγνωστον ὅμως ἂν αὐτὸν ἔχωσι δημιουργὸν, ὄντες οὗτοι:

Δέχνησο τοῖον δῶρον ἀφ' ἡμετέροιο πόνοιο,
Ὀλοιδώρωε ἄνασσα, κυδίστη, ἀριστοτόκεια·
Νυὲ χαριτοπρόσωπε μεγασθενέων βασιλῆων,
Ἦν, πλέον ἀπαστράπτουσα[ν] ἐὺδλεφάροιο σελήνης,
Εἰς γάμον ὀλβιον ἤρατο, νομφιδίοις ἐπὶ λέκτροις,
Πορφυρόπαις γόνος Αὐσονάνακτος καρτεροθύμου
Ἀνδρόνικος μεγάλθυμος, ἐὺμμελῆς, πολεμιστής.
Ἦ γέρα πρῶτα σεβαστοκρατορίης ἰνεῖμ' ὁ φυτεύσας.
Εἰς τοῖνον λυκάθαντας ἀπειρεσίους ἐλάσειας³⁵.

Ἀρκούμενοι εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα, μεταβαίνομεν, μετὰ τοῦ ἀναγνώστου, εἰς τὸ ποιήμα, ὅπερ ἀγνωστον σχεδὸν διετέλει παρ' ἡμῖν ἄχρι τοῦδε, ὡς ἀγνωστα ἦσαν καὶ τὰ κατὰ τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ, ἦν ἀπατήθηίς ὁ πολὺς Cane ἀποκαλεῖ Manuelis Comneni Imp. fra-

triam, Andronici uxorem³⁶, ἐνῶ ὁ πολλὰ διὰ τὰς μεσαιωνικὰς σπουδὰς ὑπισχνούμενος Σπ. Π. Λάμπρος περιπίπτει εἰς χονδρότατον σφάλμα³⁷ ἀναφέρων αὐτὴν φιλόμουσον βασίλισσαν Εἰρήνην, τὴν γυναῖκα τοῦ Μανουὴλ καὶ συγγενῆ Κορράδου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἣτις, οἶονεὶ παραμυθοῦσα ἑαυτὴν διὰ τὸν ἀνευμένον βίον τοῦ νεαροῦ συζύγου, ἐνετρύφα εἰς τὰ γράμματα, δροσίζουσα μὲν διὰ συχνῶν δωρεῶν τὸν χρονογράφον Μανασσῆν, δεχομένη δὲ τὰς προσφωνουμένας αὐτῇ ὁμηρικὰς ἀλληγορίας τοῦ Ἰωάννου Τζέτζη.» Ὁ ἀναγνώστης, ἐξ ὧν ἀνέγνω, ἐπέισθη ὅτι οὔτε ὁ Cave ἀληθεύει, οὔτε ὁ Σπ. Λάμπρος γράφει ἀκριβῆς τι περὶ τῆς πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς συγγενείας τῆς Εἰρήνης, ἣν εἶχε σύζυγον Ἀνδρόνικος ὁ ἀδελφὸς Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ.

Ὁ ἀναγινώσκων τὸ ποίημα, ὅπερ δημοσιεύω, εὐρίσκει βεβαίως προῖδν ἑλληνικόν, χάριν ἀποπνέον, ἧς στεροῦνται τὰ ποιήματα τοῦ Πτωχοπροδρόμου, τοῦ Μανασσῆ, τοῦ Τζέτζη καὶ τοῦ κατόπιν ἀκμάσαντος Μανουὴλ τοῦ Φιλῆ³⁸, προτιμᾷ δ' ἡ φιλόμουσος καὶ σοφὴ Σεβαστοκρατόρισσα τὸ ἰαμβικὸν μέτρον, ἐνῶ οἱ μὲν σύγχρονοι αὐτῇ ἀδιαφόρως ἐχρῶντο τῷ πολιτικῷ στίχῳ ἢ τῷ ἰαμβικῷ, ἀναμιῶν, μίαν δὲ πρὸ αὐτῆς ἑκατονταετηρίδα Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς ἐποίει εἰς στίχους πολιτικούς καὶ ἄλλων μέτρων, καὶ δύο πρὸ τῆς ἡμετέρας ποιητρίας αἰῶνας Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἠδύνετο εἰς τὸν πολιτικὸν στίχον³⁹, οὗ τὴν χρῆσιν δέον ἵνα ζητήσωμεν παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἀπὸ τῶν πρὸ Χριστοῦ αἰώνων, ὅποτε σχεδὸν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις εὔρηται⁴⁰. Οὕτω δ' ἡ ἀγαθὴ Σεβαστοκρατόρισσα, ἡ ἀγαθὴ ποιήτρια, ἀπέφυγε καὶ τὸν σκόπελον τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἧς ἵχνη μὲν τινα ὡς ἐσημείωσα ἀλλαχοῦ, εὔρηται καὶ εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, μεγίστη ὅμως κατάχρησις γίνεται παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ὃν φρονῶ ποιηθέντα κατὰ τὴν Δ' τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδων, καὶ ἴσως ἴσως⁴¹ μετὰ τὸν θάνατον Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ὅποτε καὶ ἐκυρώθη ὑπὸ τινος Ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας, καθιερωμένος δ' ὢν ἐψάλη καθ' ἣν ἐσπέραν ἐλυτρώθη ἡ πόλις τοῦ Κωνσταντίνου τῆς ἀπὸ τῶν Ἀβάρων καταστροφῆς· καὶ ταῦτα μὲν

ἐν παρόδῳ, ἄλλου χρόνου, χρόνου εὐκταιοτέρου δι' ἐμὲ καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνισμόν, καὶ χώρου πλείονος ὄντα ἀντικείμενον.

Τοσαῦτα μὲν εἶχον εἰπεῖν περὶ τῆς Σεβαστοκρατορίσσης Εἰρήνης, εὐδαίμονα λογιζὼν ἑμαυτὸν ὅτι, διὰ τοῦ τὸ πρῶτον παρ' Ἑλληνος καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐκδιδομένου ποιήματος τούτου, ὁ ἀναγνώστης, αὐτῇ ἀντιλήψει, ἔχει γνῶσιν τῆς παιδείας καὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀγαθῆς ποιητρίας, ἧς μόνον τὴν φιλομουσίαν ἐγνώρισαν ἡμῖν οἱ προσφωνήσαντες αὐτῇ⁴² τὰ διανοητικὰ αὐτῶν προϊόντα. Καὶ ἐὰν μὴ ἔχω τὴν ἐπιείκειαν καὶ συγγνώμην τοῦ ἀναγνώστου διὰ τε τὸ πλῆθος τῶν λόγων καὶ τὰ ἀπαντώμενα σφάλματα, ἔχω ὅμως τὴν ἐνδόμυχον πεποιθήσιν ὅτι τεθήσεται παρὰ τῇ Εὐδοκίᾳ, παρὰ τῇ Κασσιανῇ, παρὰ τῇ Κομνηνῇ Ἀννῇ, ἡ ἀγαθὴ ποιήτρια⁴³ καὶ συγγενῆς αὐτῆς, ἡ οὐδὲν ἐκείνων κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν φαντασίαν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν ἐλαττωμένη Ἑλληνίς Εἰρήνη ἢ Σεβαστοκρατορίσσα⁴⁴.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Ὀκτωβρίου λήγοντος τοῦ 1879.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΛΕΩΝ.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΗΣ
ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ.

- ΑΙΘΗΡ* ἀναπλώθητι δέξαι μου λόγους
Καὶ κούφισόν μου τοῦ βάρους τὴν καρδίαν
Καὶ γῆς ἀναρράγητι μύχιον βάθος
Καὶ πρόσχες, εἴ τις ἀκοή πρόσσεστί σοι,
5 Καὶ τῶν ἐμῶν ἄκουε δυστυχημάτων.
Ἦθησα λαμπρῶς· οὐδὲ φοῖνιξ εἰς τόσον·
Πληθυσμὸν ἔσχον οὐδὲ κέδρος εἰς τόσον.
[Ἵσπερ] πλατάνου θαλερᾶς νέος κλάδος
Εἰς ὕψος ἦρθην τῆς πολυζήλου τύχης
10 Καὶ πορφυρανθεῖ συνεδενδρώθην [ρίζῃ]
Ἦκουσα δάμαρ Ἀνδρονίκου· πῶς λέγω;
Τὴν Ἀνδρονίκου κλησιν ἐξείπατέ μοι·
Οὐδ' ἐκ ψιλοῦ θνήσκουσα [τοῦ]
Εἰς ὄγκον ἦρθην ἀξίας ἐπιφθόνου·
15 Ἡ γὰρ τύχη [ἄρασα] πρὸς μείζω τύχην
Σεβαστοκρατόρισσαν ὠνόμασέ με.
Ἦφθην πολύπαις πρὸς τὸν ἐν γάμῳ χρόνον
Καὶ καλλίπαις [οὐ] φημί πεπλανημένη,
Οὐδ' ὡς τεκοῦσα τῇ σχέσει νικωμένη·
20 Πάντων μετέσχον τῶν καλῶν τῶν ἐν βίῳ,
Ἄ μακαρίζειν [οἶ]δεν ἡ θνητῶν φύσις,
Τῶν ταλανισμῶν ἀξίους καὶ σκωμμάτων
Τοὺς μακαρισμοὺς ἀφθόνως δωρουμένη.

* Τὰ ἐν ἀγκύλαις περιειλημμένα συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκδι-
δάκτου.

- Ἐὼ τὰ λοιπά· τὴν χλιδὴν· τὴν πορφύραν·
25 Τὰ πέπλα τὰ χρύσεια· τὰς λαμπρὰς κλίνας·
 Τὰς τῶν λατρευτῶν εὐλαβεῖς παραστάσεις·
 Καὶ τᾶλλα πάντα τῶν κάτω τιμωμένων,
 Ἐξ ὧν φυᾶται τῶν βροτῶν ἡ πομφόλυξ·
 Ἐν οἷς συνανθήσασα δεξιὰ φύσις
30 Πλειῶ προβάλλειν οἶδε τὴν αὐτῆς χάριν.
 Ἦνθήσαμεν τοσαῦτα· μηδ' ἠνθήσαμεν·
 Εἰ φθινόπωρον ἦν παραχρῆμα φθάνον·
 Ἀνήλθομεν τοσαῦτα· μηδ' ἀνήλθομεν·
 Εἶπερ πρηνῆς ἔμελλεν ἐλθεῖν ὁ δρόμος.
35 Τὰ δ' ἔνθεν οἶα; τίς δανείσει μοι στόμα;
 Ἡ καρδίαν χρύσειον, ἀδαμαντίνην!
 Κοινῶ γὰρ εἶπεῖν καὶ συνεκτικῶ λόγῳ
 Ἀντεστράφη μοι πάντα πρὸς τούναντίον·
 Καὶ τοὺς κύβους ρίψασα δεινῶς ἡ τύχη
40 Ἦλεγξεν ἡμῶν τὰς κενόγκους ἐλπίδας.
 Βαβαὶ σκοτοῦμαι καὶ παρὰ ζόφῳ μένω,
 Τὸν χρύσεόν μου λύχνον ἀγάγοιτέ μοι·
 Βαβαὶ κλονοῦμαι, τὴν κραταιότητά μου
 Φεῦ· καρδιώσσω τὸ γλυκυθύμημά μου·
45 Ἀπανθρακοῦμαι· τὴν δρόσον μου· τὴν δρόσον·
 Εἰληθεροῦμαι· τὴν σκέπην μου· τὴν σκέπην·
 Λιμαγχοῦμαι· τὴν τροφήν μου τὴν ξένην·
 Διψῶ θερινά· τὴν καθαρὰν· μου τὴν* βρύσιν·
 Ἦμυγᾶνησα· τὴν μεγίστην ἐλπίδα·
50 Ἐναυάγησα· τὴν κρατίστην ἄγκυραν·
 Ὡ σῶτερ· ἄνερ· κηδεμῶν, ῥύστης, σκέπη,
 Ἐμῆς παρηγόρημα καρδίας μόνης
 Καὶ φάρμακόν μου τῶν πόνων τῶν ἀτρύτων,
 Φέρεις ὄρᾶν με τὴν κόμην κεκαρμένην,
55 Φέρεις ὄρᾶν με κατὰ γῆς ἐρριμμένην

* Παρέλκει τὸ δεύτερον ἄρθρον.

- Καὶ νυκτερινὸν πέπλον ἐνδεδυμένην!
 Τὸ δάκρυον πίνουσιν ὡς ψυχρὸν πόμα
 Καὶ τὴν σποδὸν δειπνοῦσαν ὡς ἄρτου τρύφον
 Λειποδρανοῦσαν, ἐκπνέουσιν εἰς τέλος·
60 Τὴν ἦν ἀνέπνεις, τὴν παρ' ἧς ἀνεπνέου,
 Σεβαστοκράτορ ὄλβε μου, θησαυρέ μου.
 Καὶ νῦν, πενία τῶν ἐμῶν καὶ σῶν τέκνων,
 Ἐνησφαλισάμην σε τῇ ψυχῇ μέσῃ,
 Κλείθροις τε πολλοῖς καρδίας ἐκλεισάμην,
65 Φρουραῖς ἀφύκτοις, ἐγκατεφρούρησά σε,
 Καὶ σοι φύλαξ ἄγρυπνος, αὐτὴ καὶ μόνη
 Ἀεὶ παρήμην μὴ κλαπῆς φοβουμένη·
 Καὶ νῦν, πό[θεν] σε καὶ τίνι κλοπῆς τρόπῳ!
 Ὁ ψυχοκλέπτης ἐξέσυλῆσε δράκων,
70 Ἐκ τῆς μέσης μου καρδίας ἀνασπάσας.
 Ὡ χρύσειο θώρακες, ὦ χρυσαῖ σπάθαι,
 Βελεμνοθῆκαι τόξα καὶ χρυσοὶ λόφοι
 Καὶ πᾶν ξίφος, πρόβλημα καὶ πανοπλία
 Τοῦ κρατεροῦ μου πορφυραυγοῦς συμβίου·
75 Ποῦ τὸν μέγαν ἦρωα καὶ στρατηγέτην
 Καὶ σφῶν ἑαυτῶν δεσπότην λελοιπότα
 Ἀργὰ προσήωρησθε τῇ πασσαλίᾳ;
 Τίνος σφυρὰ ζώσαιντο τὴν χρυσὴν μίτραν
 Καὶ συμπεριζώσαιντο ταύτην τὴν σπάθην;
80 Τίνος τὸ τόξον ἐντανύσει βραχίων
 Καὶ τοὺς οἴστοὺς ἐντενεῖ πανευστόχως;
 Τίνος κεφαλὴ τῷ λόφῳ προσαρμόσει;
 Τίνος κραδανθῆ δακτύλοις μακρὸν δόρυ
 Τῶν Ἀνδρονίκου μὴ παρόντων δακτύλων;
85 Οὐ καρτερῶ σε τὴν πανοπλίαν βλέπειν
 Μὴ συμπαρόντος τοῦ καλοῦ πανοπλίτου.
 Ὡ δεῦρο λοιπὸν πᾶν ξίφος καὶ πᾶν βέλος
 Καὶ τῆς ἐμῆς πάγητε καρδίας μέσον.
 Ὡ φῶς ἐμὸν, κύδιστε πορφύρας γόνε·

20 ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΗΣ

- 90 Μόγισ μετανέζευζας ἐκ τῆς Ἀττάλου,
 Τῆς Ἀττάλου γῆς τῆς κεκατηραμένης,
 Μόγισ μετῆλθες εἰς τὸ πάτριον πέδον
 Διπλοῦν ἐνιαύσιον ἀνύσας δρόμον,
 Καὶ πῶς, συνήθως, οὐ λαλεῖς τοῖς φιλτάτοις,
 95 Πῶς οὐ φιλεῖς τὰ τέκνα πατρικοῖς νόμοις,
 Πῶς οὐ χαρᾶς δάκρυον αὐτοῖς βλυστάνεις;
 Πῶς οὐ μετ' αὐτῶν εἰς τὸ δεῖπνον ἰζάνεις;
 Πῶς οὐχ ὀμιλεῖς τῇ ταλαίνῃ συζύγῳ;
 Πῶς καρτερεῖς βλέπειν με χαμαὶ κειμένην
 100 Οὐδ' ἐξεγείρεις δεξιᾶν δούς αὐτίκα;
 Πῶς οὐκ ἀφηγῆ τὰ συναντήσαντά σοι
 Ἐξ οὗ προῆλθες ἄχρι τοῦ τῆδε χρόνου;
 Πῶς δάκρυ θερμὸν ἐκχέουσάν με βλέπων
 Οὐ τὴν παρειὰν τῷ χιτῶνι μοργνύεις
 105 Καὶ πάντα τεχνᾶ πρὸς τὸ παῦσαι δακρύνειν;
 Τί γὰρ τοσοῦτον καὶ πεπαρώνηκά σοι;
 Ποίῳ πρὸς ὀργὴν ἐξεκίνησα τρόπῳ;
 Τί σοι προσεκρούσαμεν εἶπε καὶ πότε
 Τὰ τέκνα, κἀγὼ, καὶ χολᾶς ἡμῖν τόσον,
 110 Ὅς μηδὲ μικρᾶ καρτερεῖν ἀποκρίσει
 Τὸν μακρὸν ἡμῶν ἀνταμείψασθαι γόνον;
 Ὅ πρωτογεννῆς, ὁ γλυκύτατος τόκος
 Ἰωάννης πάρεστι, συνήθως πάλιν,
 Ζητῶν τὸ προσλάλημα καὶ πρόσπτυγμά σου
 115 Καὶ τὰς πατρικὰς προσπλοκάς καὶ προσφύσεις,
 Καὶ, καθορῶν σιγῶντα, δακρύνει μέγα
 Καὶ τοῖς βυθίοις σε* ἐκκαλεῖται σε στόνοις.
 Σὺ δ' ἄσχετον μῆνιμα καὶ τούτῳ τρέφων
 Οὐδὲ βραχὺν γοῦν ἀντιπεμπάζεις λόγον.
 120 Ἡ Κομνηνὴ πάρεστι παῖς σοι Μαρία
 Δακρυρροοῦσα, χηρικῶς ἐσταλμένη,

* Παρέλκει τὸ σέ.

- Σοβοῦσα δεινὸν ἐκλύτῳ τῷ βοστρύχῳ
 Καὶ τὸν τεκόντα πυκνὸν ἐκκαλουμένη*
 Τὴν δ' ἀκοὴν σὺ παντελῶς ἐμφραγνύεις.
 125 Ἄλξιε* πρόελθε κἂν σὺ μοι τέκνον,
 Τὸ λοῖσθον ὀδύνημα τῆς γειναμένης
 Καὶ λοῖσθον ἀγκάλισμα τοῦ φυτοσπόρου*
 Σκυμνίσκε μικρὲ τῆς λέοντος ὄσφρος,
 Στρουθίσκε τερπνὲ παγκλεοῦς ὠκυπτέρου*
 130 Καὶ κάλεσον κάλλιστε τὸν φύσαντά σε,
 Ἴσως γὰρ αὐτὸν, κἂν σιγὴν ἀσκεῖν θέλῃ,
 Ἡ σὴ παραψέλλισις ἔλξει πρὸς λόγους*
 Φώνει βρεφικῶς καὶ τὸ τέττα προσλάλει*
 Δίδαξον αὐτὸν τῆς τεκούσης τὸν γόνον,
 135 Τοὺς ἀνθρακας γνῶρισον αὐτῷ τῶν πόνων,
 Οἱ πυρπολοῦσι τὴν ἐκείνης καρδίαν.
 Μήνυσον αὐτῷ τὰς ῥοὰς τῶν δακρῶν,
 Ἄς ὑπὲρ αὐτοῦ καθ' ἐκάστην ἐκρέει.
 Ἐξείπε τὰ θλίβοντα τὴν γειναμένην,
 140 Τὰ μητρὸς ἄλγη τῷ φύσαντί σε φράσον*
 Ἄγγειλον αὐτῷ τὰς περιστάσεις ὅσαι*
 Δήλωσον αὐτῷ τοὺς ὀδυρμοὺς ἡλίκοι*
 Πεισθήσεται σοι τοῖς λόγοις καὶ τοῖς γόοις,
 Ἀκούσεται σοι τῶν καλῶν ψελλισμάτων
 145 Καὶ μαλθακισθῆ πατρικῶς* τὴν καρδίαν,
 Καὶ σοι διοίξας τὰς πτυχὰς τῶν χειλέων
 Καὶ συνδιοίξας τὰς μεμυκυίας κόρας,
 Ἐπόψεται σε καὶ λαλήσει γνησιῶς.
 Ἄλλ' ὦ! προῆλθες καὶ λαλεῖς καὶ δακρύνεις*
 150 Ὅ δ' αὔθις, ὡς πρὶν, καὶ σιγᾶ καὶ καμμύει.
 ὦ μοι Σεβαστοκράτορ ἰλαρὰ κἄρα,
 Τί προσπεσὸν τοσοῦτον ἐσκλήρυνέ σε
 Καὶ παντελῶς ἄτεγκτον εἰργάσατό σε

* Ἄντι τοῦ ἐν χειρογρ. πατρικοῖς.

- Τὴν αὐτοπαράκλητον εἰς πάντας φύσιν ;
155 Τέθνηκας ὄντως καὶ παρῆλθες ἐκ βίου
 Καὶ τοῦτον οἰκεῖς τὸν βραχύπλευρον τάφον ;
 Οὐ δέξομαι τὸ πρᾶγμα. Πῶς γάρ ; Εἰπέ μοι·
 Καὶ νεκρὸς ἔνδον τῆς σοροῦ ταύτης μένων
 Οὐ τοῖς ἐμοῖς γοῦν ἐξανίστασαι γόοις
160 Ψυχὴν ἀθροίσας ἐξ ἐμῆς φωνῆς μόνης·
 ἼΩ σὰρξ πολυμόχθητε, τληπαθεστάτη
 Τοῦ γλυκεροῦ μου δεσπότη καὶ συζύγου·
 Μόγις προσ[ελήλυθας] ἐκ τῆς Ἀττάλου*.
 Καὶ ποῦ τὸ λουτρὸν ὡς καθαρθῆς τὴν κόμην ;
165 Ποῦ τῶν χιτώνων τῶν νεουργῶν ἢ χάρις
 Ἐν οἷς τὸν αὐχμὸν καὶ τὸν ἰδρῶτα ξέσεις ;
 Ποῦ δ' ἢ χλιδῶσα καὶ κατάχρυσος στέγη
 Ὡς ἐκτινάξεις τὰς φλόγας τοῦ φωσφόρου ;
 Ποῦ δ' ἢ φαινὴ καὶ βασιλείος κλίνη
170 Ὡς ἂν καθευδήσεις ἐκ μακροῦ κόπου
 Καὶ τὰς ἀτρύτους ἀναπαύσεις φροντίδας ;
 Μᾶλλον δὲ τούτων εὐτρεπῶς προκειμένων
 Λουτρῶν, χιτώνων, οἰκιῶν, χρυσῆς κλίνης,
 Ποῦ μοι σὺ, παμβόητε πορφύρας γόνε ;
175 Μή μοι τις ἵππον ἀραβικὸν δεῖξάτω
 Μηδὲ φριμαγμὸς μηδαμοῦ μοι προσπέσῃ·
 Φαντάζομαι γὰρ τὸν κράτιστον ἱππότην
 Καὶ μοι βαρυβρίμητον ἢ ψυχὴ βρέμει.
 Μὴ κλῆσιν ἰέρακος ἀκοῦσαι φθάσω,
180 Μηδὲ πτερόν βλέψαιμι τῶν ὠκυπτέρων,
 Μηδ' ἄλλο μηδὲν τῶν σπαρακτῶν ὀρνέων,
 Μηδὲ δρομικούς, μηδ' ἰχνάτορας κύνας·
 Τὸν εὐφυᾶ γὰρ ἐννοῶ κυνηγέτην·

* Ἐν τῷ χειρογρ. προσῆλθες ἐκ τῆς Ἀττάλου· ὥστε ἔλειπεν εἰς ποῦς, καὶ διὰ τοῦτο διώρθωσα οὕτως· ἴσως δὲ γραπτέον καὶ Μόγις προσῆλθες ἐκ τῆς Ἀττάλου χώρας.

- Καὶ καρδιωγμὸς εὐθέως με λαμβάνει.
185 Μή μοι κυανῆ προσπέση ποθὲν χροά,
 Τοὺς γὰρ χαλινούς ἱστορῶ τοῦ φιλτάτου
 Καὶ τῶν βλεφάρων καὶ πεδίλων τὴν χάριν
 Ταύτη βαφεῖσαν τῇ βαφῇ καὶ τῇ χροά,
 Εἰς δεῖγμα σαφὲς τῆς λαχούσης ἀξίας
190 Καὶ βάπτομαι μέλανι τὴν ψυχὴν ὅλη.
 Μή μοι σέβας, ἄνθρωπε· μὴ κράτος φράσης·
 Εἰς ἓν γὰρ ἄμφω [ταῦτα] συνδραμόντα μοι
 Τοῦ δεσπότη μου συγκροτεῖ τὴν ἀξίαν
 Καὶ πῦρ σκευάζει τῶν ἐμῶν ὀδυρμάτων.
195 Ἡ πορφύρα στύγνασον ἢ πρὶν ὀλβία.
 Αὐτοκράτορ, στέναζε, λαμπρὲ φωσφόρε,
 Ὁ Φαέθων γὰρ ὁ γλυκὺς ὄλωλέ σοι
 Οὐκ Ἡριδανῶ προσπεσὼν ἀλλ' ἠρίω.
 Ἡλιάδες θρηνεῖτε χρυσῶ δακρύω
200 Τὸν αὐτάδελφον ἀθρόον τεθνηκότα.
 Ἄσατε παῖδες ἀντὶ λευκόχρων κύκνων
 Ὀδύνην λιγυρὰν πενθικῆς τραγωδίας.
 Θρην[ήσα]τε μέλαθρα τῶν βασιλέων·
 Πᾶς ἵππος ἀραψ τοῦ καλοῦ στρατηγέτου
205 Ἀλαλαγὴν ἔναρθρον εὐτυχηκότες
 Ἀνθρωπικῶς μύρεσθε τὸν σφῶν δεσπότην·
 Ἴππους καταιδέσθητε τοῦ Ἀχιλλέως
 Φωνὴν βροτῶν λαβόντας ἐκ ῥαψωδίας·
 Οὐ δέξομαι γὰρ οὐδὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ
210 Προβάντας ὑμᾶς ἐκ παίδων Ἀραβίας
 Τῶν Θετταλικῶν ἐκφανῆναι δευτέρους·
 Ὅπλῆς παταγμοῖς ὡς στεναγμοῖς δακρύων,
 Χαίτης τιναγμοῖς ὡς σπαραγμοῖς βοστρύχων,
 Τὸν εὐγενῆ κέλητα πενήθησατέ μοι.
215 Πύργων ἐπάλξεις χαμάδις βεβλημέναι
 Ὡς θρῆνον ἐνδείξασθε τὴν ἀκοσμίαν.
 Αἰθῆρ ἀποστάλαξον ὄμβρον αἱμάτων,

- Τὴν συμφορὰν ἐντεῦθεν ἐμφαίνων ὕση
 Βράσθητι γῆ κάτωθεν ἐκ τοῦ πυθμένος,
 220 Τὸν τῆς ἐμῆς δεικνῦσα βρασμὸν καρδίας.
 Τῷ φωσφόρῳ μου συγκρῦβῆθι φωσφόρε·
 Κάμοί [τε] συσκότασον ἐσκοτωμένη
 Ἡ νυκτολαμπῆς, νυκτοδεσπότης κόρη·
 Τὰς φιλερήμους προσκαλοῦμαι τρυγόνας
 225 Τὰ σωφρονικὰ καὶ φίλανδρα στρουθία
 Ὡς συμψαλάξῃ καὶ συνεργάσαιτό μοι
 Τὸ σχέτλιον θρήνημα τῆς νέας τύχης·
 Καὶ τὰς λιγυράς καὶ λάλους ἀηδόνας
 Καλῶ συνελθεῖν καὶ συναῖσαι τὸν γόον.
 230 Μηδὲν πετεινῶν ὑπολειφθήτω γένος
 Ὅ μὴ συνοιμῶξαι [μοι] ταῖς ἐμαῖς τύχαις.
 ῥίψον τὰ δένδρα τὴν ὑπανθοῦσαν τρίχα
 Τὸ φύλλον ὡς βόστρυχον ἐκκάρηθί μοι
 Καὶ τὴν ἐμὴν ζήλωσον ἄρσιν τῆς κό[μ]ης.
 235 ῥεμοὶ τὸ λευκὸν συμμελανθήτω ῥόδον
 Τὸ κόκκινόν τε καὶ πεπορφυρωμένον,
 Τῷ πορφυρανθεῖ συμψυγήτω δεσπότη.
 Νύκτα ξυενδύτωσαν ἀγροῦ τὰ κρίνα
 Καὶ συμφθαρείτω πρὶν προελθεῖν ἡ χλόη.
 240 Ὅ δ' ὑάκινθος, ἡ κυανόχρους πόα
 Τοῦ συμβίου μου τοῖς πεδίλοις ξυθάνοι,
 Οἷς τὴν βαφὴν ἔσχηκεν ἐμφερεστάτην.
 Στοιβὴ φυέσθω καὶ κόνιζα τῷ βίῳ
 ῥαντὶ πλατάνου καὶ νεανθοῦς μυρρίνης
 245 ῥαντιστραφέντος τοῦ λόγου Ἡσαίου.*
 Ἡ πάρδαλις βόησον ἐκ δρυμοῦ μέγα·
 Πρὸς βρυχηθμὸν ἐκ καλαμῶνος λέων·
 ῥεκ φωλεῶν ἤχησον ἄρκτος ἀγρία·
 Πέμψον συριγμὸν ἐξ ὄρων, δεινὸν δράκον,

* Ἡσαίας ΙΓ' § 55.

- 250 Καὶ πᾶν γένος φόβησον ἐκ ροίζου ξένου.
 Καὶ φῦλα πάντα τῶν ἀναύδων ἰχθύων
 Φωνὴν λαβόντα συγκατοιμῶξατέ μοι.
 ῥάγητε πέτραι· καὶ βρῦσεις ψύγητέ μοι.
 Πᾶς κῆπος εὐάνθητος ἀπανθησάτω
 255 Καὶ χῶρος εὐκόσμητος ἀκοσμησάτω
 Μιμούμενοί μοι τὴν νέαν ἀκοσμίαν·
 Ὡς ἂν οὐκ [ἐξ]έκλαυσεν οὐδεὶς οὐδέπω
 Θνήσκοντα καὶ μύοντα λοῖσθα τὰς κόρας
 Οὐ παῖς παρεστῶς, οὐ παρῶν φυτοσπόρος,
 260 Οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν καθ' αἶμα γνησίων,
 ῥαλλ' οὐδ' ἐγὼ—τὸ χειρόν—ἡ τρισαθλία,
 Ἡ τῇ δοκήσει τρισμακαριωτάτη
 ῥεκ τῆς ἀληθείας δὲ τληπαθεστάτη·
 Κοινῇ τὰ πάντα συνδραμόντα δακρῦσει·
 265 ὦ σῶτερ, ἄνερ, πύργε μου, πρόμαχέ μου.
 ῥεμὸν παρηγόρημα, προσδόκημά μου,
 Ζωὴ, πνοή, φῶς, βάθρον, ἄμυνα, σκέπη·
 Τίς ἡ τοσαύτη πρὸς τὸν ἀδελφὸν σχέσις,
 Δι' ἣν ἀφειδεῖς καὶ σεαυτοῦ καὶ τέκνων
 270 Καὶ τῆς ταλαίνης συμπνόου καὶ συμβίου;
 Δι' ἣν ἀφειδεῖς τοῦ βλέπειν τὴν ἡμέραν
 Καὶ νυκτερινὸν ἀντεπιτρέχεις ζόφον,
 Ζωὴν δὲ μισεῖς καὶ βδελύσση τὸν βίον
 Καὶ τὸν στυγετὸν ὡςπερ ἀρπάζεις μόρον;
 275 ὦ τίς νοσοῦντι καθυπηρέτησέ σοι;
 Τίς ἀγρυπνοῦντι συνεπαννύχισέ σοι;
 Τίς τὴν τροφὴν ὠρέξε, τίς δὲ τὴν πόσιν;
 Τίς ταῖν χεροῖν τέτριφεν ἄμφω τῷ πόδε
 Ὡς ἂν ὑποσπᾷ τῆς ἔσω φλογὸς μέρος,
 280 ῥεξω προχωροῦν τῷ διαπνοίας νόμῳ;
 Τίς καρδιωγμῷ συσχεθέντα σε βλέπων

* Ὁ ἀναγνώστης βλέπει καὶ ἱατρικῆς γνώσεως ἔχουσιν τὴν Εἰρήνην.

- Συγκαρδιώσει; ἡμίσεια τὸν πόνον
 Εἵπερ μὴ ἀγώγιμον ἦν τὸ τῆς νόσου
 Κάκτου πρὸς ἄλλον εὐπετῶς μετατρέχον;
285 Καὶ τίς παρεστῶς ἢ καθίζων πλησίον
 Ἦκουσε τῶν σῶν ἐσχάτων φωνημάτων;
 Τίς χειρομάκτρῳ καθαρῷ καὶ κοσμίῳ
 Τοὺς ἐν νόσῳ ἰδρῶτας ἀπέματτέ σου;
 Καὶ τίς τὰ χεῖλη πυρετῷ πεφυγμένα
290 Ψυχρῷ σταλάζας ἐδρόσισε τὴν φλόγα;
 Τίς κείμενον δόχμιον ὑπτίασέ σε,
 Τίς ὠρθίασεν ὑπτιον πεσόντα σε,
 Εἰς δεξιὸν τίς πλευρὸν ἐστήριξέ σε
 Καὶ πρὸς τὸ λαιὸν αὐθις ἀντέστρεψέ σε;
295 Τίς χεῖρα χειρὶ συμβαλὼν ἐψυχέ σε;
 Τίς τὰς θελήσεις ἐκτελῶν τὰς ἐσχάτας
 Τὸ δυσάρεστον ἐξιάτο τῆς νόσου;
 Τίς εἶδε δακρύνοντα καὶ λαλοῦντά σε
 Τὰ τέκνα, κάμει τὴν ἀληθῶς σχετλίαν
300 Καὶ τῆδε κάκεισε τὰς κόρας τείνοντά σου
 Εἴ που θεάσῃ τὴν θεάν τῶν φιλτάτων;
 Ποῖος δόμος κατεῖχεν ἀρρωστοῦντά σε,
 Ποία κλίνη κατεῖχε πυρέττοντά σε;
 Τίνος τραχήλῳ πατρικῶς προσεπλάκῃς
305 Ποίῳ κατηνέφξας αὐτὴν καρδίαν;
 Τίνος προσεμφύς ὄμμα θερμῶς ἠσπάσῃ,
 Τίνας κατηόνησας ἐκ σῶν δακρύνων,
 Τίνος σχετικοῖς δακρῦοις ἀντεδράχῃς;
 Τίς εἶδεν ἐκψύχοντα καὶ θνήσκοντά σε,
310 Τῶν ὀμμάτων τίς τὰς κόρας ἐκλεισέ σου;
 Τῶν χειλέων τίς τὰς πτύχας μέμυκέ σου;
 Τὸ δυσχερές· τίς λουτρὸν ἠὲ τρέπισέ σου
 Καὶ νεκρὸν, οἴμοι! πῶς λαλῶ! λέλουκέ σε
 Καὶ τῇ σορῷ καθῆκε χερσὶν ἰδίαις·
315 Ὡς εὐτυχῆς ἐκεῖνος· ὡς ὄντως μάκαρ·

- Ὡς εὐτυχῆς ἐκεῖνος. Ἄλλ' ἐγὼ τρέμω,
 Μήπως ξενικῶς ἐκθανὼν ἐν τῇ ξένη
 Πάσης ἀπεξένωσαι παραμυθίας
 Οὐδ' εἶχες οὐδὲν εἰς παρηγόρημά σου!
320 Εἶεν. Τὰ μὲν σὰ ταῦτα [τοῦ] Θεοῦ κρίσεις·
 Ἡμεῖς δὲ τί σκότιον ἔσχομεν βίον!
 Μελενδυτοῦμεν· οὐχ ὄραξ ἠλιέ μου,
 Νυκτοστολοῦμεν· οὐχὶ φωστήρ μου βλέπεις
 Κεκάρμεθα χρυσεκλαμπροπλόκαμέ μου.
325 Εἰς γῆν ὑπνοῦμεν· τῆς ἐμῆς ψυχῆς κλίνη,
 Εἴ πέρ τις ἡμῖν ὑπνος ὀψέ προσπέσοι.
 Ἐοίκαμεν δὲ δυστυχεῖ θημωνία,
 Καθ' ἧς ἄνωθεν προσραγεῖς τυφῶν μέγας
 Τοὺς πάντας αὐτῆς ἐξελίκμησε στάχεις.
330 Κήπῳ δοκοῦμεν ἐμφερεῖς παναθλίῳ,
 Ὃν σὺς ἀπηνῆς, εἰσιῶν, σφοδρῷ θράσει,
 Ὅλεθρον εἰργάσατο τῆς εὐδενδρίας
 Καὶ τῶν πρασιῶν ἠφάνισε τὴν χάριν.
 Καὶ οἶκος ἐσμέν σχετλία κτισθεῖς τύχη
335 Καθ' οὗ ἄμανικῶς προσπεσῶν ἀπαρκτίας
 Ἐρριψεν εἰς γῆν ἐκ θεμέθλων ἐσχάτων·
 Καὶ ἄμπελος δοκοῦμεν οἴκτων ἀξία,
 Ἐν ἧ χαλάζῃς μυρίον χεθὲν νέφος
 Πολὺν κατεσκέδασεν αὐτῆς τὸν φθόρον
340 Καὶ μηδὲ κλῆμα, μηδὲ φύλλον ἢ βότρυν
 Μηδ' ἄχρι ῥαγὸς ὑπολειφθῆναι μόνον·
 Καὶ οἰκτρὸν ἐσμέν ἀκυβέρνητον σκάφος,
 [ὁ] κρουσθὲν εἰς προβλήτα ρηγμῖνος πάγον
 Εἰς πολλὰ θραυσθὲν καὶ βρασθὲν διεφθάρη.
345 Οὐδὲν παρ' ἡμῖν ἴχνος οὐδὲν ἐλπίδος·
 Οὐδὲν παρηγόρημα ταύτης τῆς τύχης,
 Εἰ μὴ θάνατος προφθάσας συναρπάσει·
 Καὶ συγκαταστήσει με τοῖς σοῖς ὀστέοις·
 Τὸ γὰρ μόνῃ ζῆν ἀθλίαν καὶ σχετλίαν

- 350 Τὸ συνθανεῖν σοι τιμιώτερον κρίνω.
 ὦ σωτηρ, ἄνερ, πορφυράνθητε κλάδε,
 Σὺ καὶ βιοῦς τὸ πρῶτον εὐτύχημά μου
 Καὶ νῦν θανῶν τὸ πρῶτον ἀτύχημά μου·
 Ἐν σοὶ συνυψώθημεν ἄχρις ἀστέρων
- 355 Καὶ νῦν κατερράγημεν ἄχρι πυθμένος.
 Ἐν σοὶ κατηυγάσθημεν ὡς φῶς ἡμέρας
 Καὶ νῦν ἀπηυγάσθημεν ὡς νυκτὸς σκότος
 Ἐν σοὶ συνηθήσαμεν ὡς φοῖνιξ νέος
 Καὶ νῦν ἀπηνήσαμεν ὡς χόρτου χλόη.
- 360 Σὺ καὶ γαλήνη τῆς ἐμῆς ψυχῆς μόνος
 Καὶ νῦν καταιγὶς καὶ θύελλα καὶ κλύδων·
 Σὺ τοῖς τέκνοις ἄγκυρα χρηστῆς ἐλπίδος
 Καὶ δεξιὸν πρόβλημα δεξιᾶς τύχης,
 Καὶ νῦν χορηγὸς τῆς ἀπροσδοκησίας·
- 365 ὦ μοι βίου κύλινδρος, ὦ τροχοὶ χρόνου!
 Τὸν ταμίαν μοι τῆς πνοῆς καὶ δεσπότην
 Καὶ καρδιοῦχον καὶ γλυκὺν ψυχοκράτην
 Νῦν ἐν μόνοις τύποις τε καὶ σκιαῖς φέρω
 Καὶ ζωγράφου χεὶρ τὴν ἐμὴν ψυχὴν γράφει·
- 370 Καὶ τὴν ἀληθῶς ὄψιν οὐ βλέπουσά σου
 Κωφαῖς πλανῶμαι χρωμάτων βαφαῖς μόνῃ·
 Καὶ προσδοκῶμεν ἐντεῦθεν κέρδος φέρειν
 Καὶ τὴν ἐνοῦσαν ἐξιᾶσθαι πικρίαν
 Καὶ γλυκερὰν ἔσωθεν εὐρίσκειν νόσον
- 375 Τῶν καρδιακῶν τοῦ πάθους πυρεκβόλων·
 Πάσχω δὲ ταῦτα τοῖς σφοδρᾷ δίψης βίᾳ
 Πηγαῖς ἐπιτρέχουσι γραπτῶν ὑδάτων
 Καὶ προσπεσοῦσι καὶ πιεῖν πειρωμένοις
 Ὑψ' ὧν ἀναφλέγουσι τὴν δίψαν πλέον
- 380 Καὶ μὴ χαλῶσι τοῦ πνίγους τὴν ἀγχόνην.
 Τὸν γὰρ τύπον βλέπουσα τῆς σῆς ιδέας
 Τὸ πρωτότυπον κατὰ νοῦν σὲ λαμβάνω
 Καὶ φράσσομαι τὰς ἄκρας φραγμὸν ὡς μέγαν.

- Ἄλλ' ὦ Σεβαστοκράτορ, ἀγλαΐσμά μου,
 385 Ψυχῆς ἐμῆς ἤλιε, καὶ πάλιν σκότος,
 Τοὺς φιλτάτους νῦν ἐντελέστερον σκέπε
 Καὶ δεξιάν, σωτηρ, ὑψόθεν δίδου
 Φρουρῶν, κυβερνῶν, προστατῶν, διευθύνων
 Καὶ τοῖς τέκνοις μὲν εὐμαρίζων τὰς τύχας,
 390 Ἐμοὶ δὲ παύων τὴν πυρὰν τῆς καρδίας,
 Ἐν μοι κατηνθράκωσεν ἡ σὴ ζημία,
 Καὶ κοινὸν ἡμῖν δεξιᾶς μοίρας λέχος
 Κατευτρεπίζων εἰς συνοίκησιν μίαν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Ἡ Λογικὴ ἐκ παλαιῶν καὶ νεωτέρων συνερανισθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Εὐγενίου διακόνου τοῦ Βουλγάρεως κτλ. Ἐν Λειψία, 1766. Προλογ. σελ. 40, § ξδ'.

2) Μ. Ι. Γεδεῶν Μεσαιωνικὰ Ἀνάλεκτα· λόγος β', ἡ μετὰ τὴν ἄλωσιν διανοητικὴ κίνησις. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1874, σελ. 53.

3) Ἐποχὴν τοιαύτην ὠρισα (βλ. Μεσαιωνικὰ Ἀνάλεκτα Μ. Ι. Γεδεῶν. Ἀθήνησι, 1874) τὴν ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν αὐγῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος περίοδον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, καὶ τοιαύτην ἐδέξατο αὐτὴν καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐταιρία τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, μετὰ μακρὰν συζήτησιν.

4) Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐκδιδόμενα μετὰ μελέτης περὶ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀθήνησι, 1858, σελ. 16.

5) Ἐξεδόθησαν ἐντὸς τῆς πενταετίας ταύτης καλὰ συγγράμματα εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν καὶ ἱστορίαν ἀναγόμενα· εἰσὶ δὲ τοιαῦτα: ἡ ἱστορία τῆς Σύμης ὑπὸ Μιχαὴλ Γρηγοροπούλου, ἡ ἱστορία τῆς Σίφνου ὑπὸ Καρόλου Γκιών, ἡ ἱστορία τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ Μ. Παπαμιχαλοπούλου, οἷς πρόσθετες τὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τοῦ Lacroix μεταφρασθεῖσαν ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων καὶ ἰδίως τῆς Νάξου ὑπὸ Μ. Ν. Δαμιράλη· ἰδίως δὲ σημειῶ τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ φίλου Ἀντωνίου Μηλιαράκη Κυκλαδικὰ καὶ τὸ τοῦ κ. Τιμολέοντος Ἀμπελά περὶ τῆς νήσου Σύρου, καίπερ μὴ στερούμενον οὐσιωδεδεσμάτων σφαλμάτων, ἅτινα ἐσημείωσεν ἡ τῷ 1874—75 ἐκδιδόμενη παρὰ τοῦ κ. Ν. Β. Νάκη Ἀθήνησιν Ἐφημερίς τῶν Βιβλιοφίλων. Μνείας ἀξίαι εἰσὶν αἱ ἐρευναι τοῦ σοφοῦ Ἰωάννου Βελούδου περὶ Δανιὴλ, μητροπολίτου Ἐφέσου, ἐν τῇ Ἑνετικῇ Χρυσᾷ ἐκδοθὲν καὶ ἡ ἐν τῷ Παρνασσῷ Ἀθηνῶν (τόμ. Α') ἐξ ἀνεκδότου χειρογράφου δημοσιευθεῖσα βιογραφία Ἀζαρίου Τζιγάλα, αἱ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τῆς ἡγεμονίας Σάμου ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου Ἐπαμ. Σταματιάδου διατριβαί, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου ταύτης καὶ ἡ ἐν τῷ Παρνασσῷ (τόμ. Β') διατριβὴ τοῦ σεβαστοῦ μεσαιωνολόγου Παύλου Λάμπρου περὶ τῆς τυπογραφίας τῶν Κυδωνιῶν, ὧν τὴν καταστροφὴν ὡς καὶ τῆς νέας Ἐφέσου μεθ' ἀπλότητος γεροντικῆς ἀλλὰ καὶ ἀκριβεῖας ἀφηγηθεὶς ἐξέδωκεν Ἀθήνησιν ὁ τυπογράφος Δημ. Εἰρηνίδης, ὅστις καὶ περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἑλληνικῶν τυπογραφείων λόγον ἀξίον λόγου ἀπαγγείλας ἐν τῷ Ἀθήνησι Συλλόγῳ τῶν τυπογράφων Γουττεμπεργίῳ ἐτύπωσεν αὐτόθι. Ὁ εὐμνήμων ἀναγνώστης δὲν ἀγνοεῖ βεβαίως τὸ ἔργον τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἀκαμάτου λογίου Γεωργίου Κ. Ὑπε-

ρίδου, τοῦ ἀριστοῦ μέλλον ὑπισχνουμένου διὰ τὰς μεσαιωνικὰς ἐρεῦνας, περὶ Μιχαὴλ Ἀποστόλη, οὗ ἐξέδωκεν ἀνέκδοτα πονημάτια τρία, τὸν κατάλογον τῶν Χειρογράφων τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὑπὸ Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμέως, παρ' οὗ γενναϊότερόν τι ἐδικαιούμεθα προσδοκᾶν, ὡς καὶ τὸ ἐμὸν μελέτημα «τίς ὁ πρῶτος Φαναριώτης», ἐν τῷ «Βύρωνι» Ἀθηνῶν δημοσιευθὲν, τὸ περὶ Κυρίλλου Λαυριώτου, δημοσιευθὲν ἐν τῷ Σ' τόμῳ τοῦ Ἀθηναίου καὶ τὰς βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ Γεωργίου Τραπεζούντιου τοῦ Χρυσογόνου, Ἰωάννου Μορεζήνου, Ματθαίου Μυρέων καὶ Γεωργίου μοναχοῦ, ἃς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Παρνασσῷ Ἀθηνῶν, ὡς, τέλος, καὶ τὴν σημείωσιν περὶ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνστ/πόλεως ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἐκδοθεῖσαν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ φίλου Ἀριστείδου Οἰκονόμου, ἐν τῇ «Οἰκονομικῇ Ἐπιθεωρήσει», Ἀθήνησιν. Ἡ τελευταία πενταετία ἐτιμήθη διὰ τῶν περὶ Ψελλοῦ διασαφήσεων καὶ ἐρευνῶν τοῦ φιλοπόνου Κ. Σάθα, διὰ τῆς κριτικῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, τοῦ ἱστορικοῦ καταλόγου τῶν μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, δημοσιευομένου ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Παναρέτου Κωνσταντινίδου Ἀθήνησι, τῆς βιογραφικῆς σημειώσεως περὶ Νεοφύτου Μαυρομμάτου ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Π. Γ. Εὐμορφοπούλου καὶ ἡ ὁποία ἐκδοθήσεται ἐν τῇ ἐπετηρίδι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, τῶν λαμπρῶν Βυζαντινῶν Μελετῶν τοῦ σοφοῦ ἱατροῦ Α. Γ. Πασπάτη, τῆς περὶ Βυζαντινῶν μελέτης τοῦ Δημ. Βικέλα, τοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐπιλόγου τοῦ καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου, τῆς περὶ Μαυροκορδάτου σημειώσεως τοῦ μακαρίτου Σοφοκλέους Οἰκονόμου, προταχθείσης ἐν τῷ τοῦ Μαυροκορδάτου Νικολάου Ψόγῳ Νικοτιανῆς, τῆς περὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου πραγματείας τοῦ Γεωργίου Α. Μαυροκορδάτου, ἐκδόντος ἑναγχος ἐν Βιέννῃ ἑκατὸν ἐπιστολάς τοῦ περιδόξου ἀνδρός, καὶ, τέλος, τῶν κριτικωτάτων ἐρευνῶν, ἃς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Ἀθήνησι Γαλλικῆς Σχολῆς καὶ πρότερον ἐν τῷ Ἀθηναίῳ Ἀθηνῶν περὶ τε δηλονοῦν Εὐστρατίου τοῦ Νικαίας, καὶ τῶν γραμμάτων Λέοντος τοῦ Εὐσκαμμαρίου καὶ περὶ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Λέοντος τοῦ ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καθαιρεθέντος, ὁ ἐμβριθῆς μεσαιωνοδίφης Ἰωάννης Σακκελίω. Ὁ ἀναγνώστης ἐν ἡδονῇ θέλει πληροφορηθῆναι καὶ ἐξ Ἑπτανήσου οἱ φιλόπονοι νέοι Βροκίνης καὶ δε-Βιάζζης ἐπεξεργάζονται τοὺς βίους τῶν ἐνδόξων Κερκυραίων, ὁ δὲ ἱεροδιάκονος Καλλιόπιος Δημητριάδης κρίνει τὴν ἐποχὴν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ φιλοπονίας (ἐξεδ. ἐν Μονάχῳ ἀρτίως). Ἔτερα δὲ τινὰ ἔργα τότε δυνατὸν ἵνα καταλάβωσι σεμνὴν θέσιν ἐν τῇ καταλεχθείσῃ χορείᾳ ὀφέποτε χειρόγραφόν τι ἀναγγεῖλη ἡμῖν ὅτι καὶ αἱ Ἐριννύες εἰσὶ Μοῦσαι· ἀλλ' εἰς τὸ σε-

μὲν τῆς ἐπιστήμης μέγαρον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δυνατὸν ἵνα εἰσέλθωσιν οἱ ἐκπορευόντες τὰς θυγατέρας τῆς Μνημοσύνης.

6) Ἴδε τὸν πρόλογον, ὃν προέταξεν εἰς ἀνέκδοτον «τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως καὶ ὑπερέμου κὺρ Κωνσταντίνου τοῦ Παντεχνῆ ἔκφρασιν κυνηγεσίου περδίκων καὶ λαγωῶν» ἐν τῷ *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études Grecques* ἔτος 5', 1872, σελ. 28—52.

7) Ἐν τῇ πρὸς Κλέρκιον ἐπιστολῇ περὶ τῶν μετὰ τὸ σχίσμα ἁγίων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔνθα λαλεῖ περὶ Βησσαρίωνος ἀρχιεπισκόπου Δαρίσσης.

8) *Histoire de la Litterature Grecque Profane, depuis son origine, jusqu'à la prise de Constantinople par les Turcs* ἔκδ. Β', τόμ. 5'. Παρίσιοι, 1824, σελ. 429 καὶ 375.

9) Ἰωάννου Γουλιέλμου Δοναλδσῶνος Ἱστορία τῆς ἑλληνικ. φιλολογίας. Τόμ. Β'. Λονδίνον, 1871, σελ. 459 καὶ 468 τῆς ὑπὸ I. N. Βαλέττα μεταφράσεως.

40) Βλ. τῆς σπανιωτάτης ἐν Γενεύῃ ἐκδόσεως τῷ 1693, σελ. 467, = *Seculum Waldense*.

41) Ἰωάννης ὁ Κίνναμος ἔζησεν ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143 ἕως 1181)· λέγει δὲ ὅτι αὐτῷ μισρακίῳ γε ὄντι μοι πλείστας συνεκδημηκῆναι οἱ τῶν εἰς ἡπειρον ἐκατέραν συνέβαινον ἐκστρατειῶν», ὥστε ὁ Ἰωάννης Κομνηνὸς ἀπέθανε πρὸ τοῦ Κιννάμου («ἔφη πρὸ τῆς εἰς τὸν βίον ἡμῶν προόδου τὸ ζῆν ἀπολιπὼν»), καθὰ βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (βιβλ. Α', § 1)· παρηκολούθησε δὲ τὸν Μανουὴλ Κομνηνὸν ἐν τῇ κατὰ Περσῶν ἐκστρατείᾳ, διότι ἐτύγχανε αἰαῖς βασιλείαις ἐπιχωριάτων ἀύλαϊς» (βιβλ. Ε', § 1) καὶ ἐν τῷ κατὰ τῶν Οὐγγρων πολέμῳ (βιβλ. Ε', § 18). Ἐξέστω δὲ προσθεῖναι ὅτι ὁ πολυμαθέστατος Ἀλλάτιος ἐπαινεῖ τὸ ὕφος τοῦ Κιννάμου· *auctor est elegans, — λέγει — si quis alius, formulis dicendi peregrinis saepius utitur, figuris ex Sophistarum penu. Periodi illi concisae, planae, nisi cum compositionis novitate asperantur, et obscurantur. Totum se, ut verbo extricem, ad Procopium componit.* Μετὰ τοσοῦτον δὲ λόγον περὶ Κιννάμου ἐπιτρέφει ὁ ἀναγνώστης ἵνα εἴπω ὅτι ῥωμαϊκὴν ἔχει τὴν καταγωγὴν τὸ ὄνομα Κίνναμος, φερόμενον ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ ἀρχαία: *RELIQUIAE. CINNAMI. TI. CAESARIS. AUG. FAUSTIANI*, ὡς ἀπαντᾶται καὶ παρὰ Μιχαὴλ τῷ Ψελλῷ ἐν τοῖς ἐξῆς στίχοις, εἰς ἄγνωστον τέως ἰδιότητα·

Τοῖς ἐν πνεύσει καὶ συνουσιωμένοις
Συγκλητικοῖς, ἄρχουσι τῆς Ἐκκλησίας,
Βάρδαις, Προκοπίοις τε, Κιννάμοις πλέον.

Βλ. προλγμ. εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1729 τοῦ Κιννάμου ἔκδοσιν, ἣν ἔχω ὑπ' ὄψιν.

42) Βλ. ὡσαύτως τῆς τῷ 1729 ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ Μανασσῆ, σελ. 160.

43) *Fabricii Bibliotheca Graeca* ἔκδ. τοῦ 1726, ἐν Ἀμβούργῳ, τόμ. 5', σελ. 157, β.βλ. Ε', κφλ. δ', § 41.

44) Ἐν τῷ τοῦ Θ' ἔτους *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études Grecques en France*, 1875, σελ. 30—75.

45) Κ. Ἀσωπίου Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐν λ. Εὐστράτιος, ἅπερ μετετύπωσεν ὁ πολυμαθέστατος Ἰωάννης Σακελίων συνεκδιδοῦς καὶ ἀνέκδοτον τέως, ὅσον ἴσμεν, σημείωμα ἐπὶ τῇ τοῦ Εὐστρατίου καθαιρέσει ἐν Ἀθηναίῳ Ἀθηναίων τόμῳ Δ', σελ. 224 ἕως 233, ἔνθα κατὰ λάθος ἐγράφη (σελ. 227) ἔτος καθαιρέσεως τὸ 1171, ἐναλλαγέντων τῶν δύο τελευταίων ἀριθμῶν· βλ. περὶ Εὐστρατίου Ὁρθόδ. Ἑλλάδα Δημητρακοπούλου, σελ. 12.

46) Τοῦ διαπρεπεστάτου Εὐσταθίου τὸν βίον μετὰ φιλοπονίας ἐμβριθοῦς ἔγραψεν ὁ τῆς Μ. τοῦ Χ. Ἐκκλησίας Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης, δημοσιεύσας τῷ 1871. Βλ. τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου τὰ περισωθέντα, τόμ. Δ'.

47) Βλ. *Schoell Histoire de la Litterature Grecque*, τόμ. 5', σελ. 300.

48) Περὶ τοῦ διασήμου ἱεράρχου ἔγραψε μὲν ὁ καθηγητὴς Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ Πανδώρα, τόμ. Δ', σελ. 127, 217, ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται εἰς τὸ σπουδαῖον ἔργον, ὅπερ ὁ φιλόπονος Σπ. Π. Λάμπρος ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις πέρυσιν, ἐπιγραφὴν ἔχον αἰθ' Ἀθῆναι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος· σύντομον δὲ βιογράφημα ἔχομεν τὸ ὑπὸ Παναρέτου Κωνσταντινίδου ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν μητροπολιτῶν Ἀθηναίων.

49) Δοναλδσῶνος Ἱστορία Ἑλλην. Φιλολ. μετάφρ. I. N. Βαλέττα, τόμ. Β', σελ. 455, 457, Κοραῆ Ἄτακτα, τόμ. Α', Μαυροφρύδου Μνημεῖα, *Schoell. Hist. Litter.*, τόμ. 5', σελ. 48, 120, 215—219 καὶ 265, Σπ. Λάμπρου, ἔνθα ἀνωτ. σελ. 16. Κατὰ λάθος ὁ σοφὸς Cave διχοτομεῖ τὸν ἄνδρα εἰς Κῦρον Θεόδωρον Πρόδρομον, ὃν τάττει τῷ 1120, καὶ εἰς Θεόδωρον Πτωχοπρόδρομον, ὃν νομίζει ἀκμάζοντα τῷ 1150 (βλ. *Scriptorum Ecclesiasticorum historia Litteraria pars altera*, ἐν Γενεύῃ, 1699, σελ. 221, 225), ἐνῶ ὁ *Schoell* ἐξηγεῖ τὴν ἀπονομήν τοῦ ἐπωνύμου Κυρὸς ἕνεκα τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ἀπέδιδον αὐτῷ· βλ. *Hist. de la Litter.*, τόμ. 5', σελ. 120. Ὁ ὑπομονητικὸς ἀναγνώστης δύναται ἵνα διέλθῃ καὶ ἅπασαν τὴν Ἑλλην. Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου,

διχοτομοῦντος καὶ τούτου τὸν ἀτυχῆ Θεόδωρον· ἔκδοσ. 1737, τόμ. Θ', σελ. 231—232.

20) Ἴδε Schoell τόμ. Γ', σελ. 125, 265, 269, Δοναλδσῶνος τόμ. Β', σελ. 453, 457, 458, Cave, pars altera, σελ. 227.

21) Περὶ Ἀρμενοπούλου ἔχομεν τὴν κριτικωτάτην πραγματείαν, ἣν ἐξέδωκεν Ἀθήνησι τῷ 1837 ὁ νομομαθὴς Αἰμίλιος Ἑρτζογ. Νικηφόρου δὲ τοῦ Βασιλάκη ἀνέκδοτον ἔργον ἐξέδωκεν ὁ φίλος Ἑμμανουὴλ Μίλλερ ἐν τῷ τοῦ 1873 *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques*, σελ. 146—157, ἐνθεν μανθάνομεν ὅτι καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα ἔγραψεν ὁ ἀνὴρ· μνημονεύει δὲ τοῦ Νικηφόρου Βασιλάκη καὶ ὁ Κίνναμος (βιβλ. Γ', § 16), λέγων ὅτι «ἦν εὐδόκιμος ἄλλα τε τῶν ἐν λόγοις καὶ δὴ καὶ λόγων ἀγαθῶν δημιουργός· ἀμέλει γοῦν καὶ πολλὰ τῶν κατὰ ῥητορικὴν μεμελέτητο αὐτῷ ἄγαν δεξιῶς»· ὁ Βασιλάκης, περὶ οὗ ἱκανὰ γράφει ὁ Μίλλερ (ἐνθ. ἀνωτ.), λέγεται παρὰ Δουκαγγίω διδάσκαλος τῶν ἐπιστολῶν (βλ. Δουκαγγίου σημειώσεις εἰς Κίνναμον, σελ. 153, στ. 6' κατὰ τὴν ἐν Βενετία τῷ 1729 ἔκδοσιν, ὅπου Νικητάς ὁ Χωνιάτης ἀναφέρει ὅτι ὁ Βασιλάκιος ἀτὰς τοῦ Παύλου ἦν ἀναπτύσσων ἐπ' Ἐκκλησίας ἐπιστολάς, διαλευκαίνων τῷ τῆς καλλιρρημοσύνης φωτὶ ὅσαι τῶν ἀποστολικῶν ῥήσεων τῆ ἀσαφείᾳ ὑπομελαίνονται.» Ὁ Schoell τάττει, ἐσφαλμένως, τὸν ἄνδρα εἰς τὸν ΙΑ' αἰῶνα).

22) Ὁ ἀνὴρ ὑπερέβαλλε, κατὰ Κίνναμον (ἐνθ. ἀνωτ.), τοὺς ἄλλους σοφίᾳ καὶ λόγων δεινότητι· ἀρχηγὸς δὲ κακοδόξου ὦν πλάνης συνέγραψεν εἰς ὑποστήριξιν αὐτοῦ καὶ βιβλίον ἐν σχήματι πλατωνικοῦ διαλόγου· ἡ δὲ συνοδικὴ πράξις ἐπὶ τῇ ἀκυρώσει τῆς εἰς Πατριάρχην Ἀντιοχείας ψηφίσεως τοῦ Σωτηρίχου διακόνου ὄντος καὶ ἡ ἀπολογία αὐτοῦ εὑρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. ΤΞ χειρογράφῳ τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης, ἀνέκδοτα, καθὰ νομίζω· βλ. *Bulletin de Correspondance Hellenique*· Ἀθήνησι· φυλλάδ. Φεβρουαρίου 1878, σελ. 112. Μελετίου Ἐκκλ. Ἰστ. σελ. 27 τοῦ Γ' τόμου.

23) Μελετίου Ἀθηνῶν Ἐκκλησ. Ἱστορία τόμ. Γ', σελ. 41 ἀριθμ. 5.

24) Βλ. περὶ Δημητρίου τοῦ Λαμπηνοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν τόμ. Γ', σελ. 28, περὶ δὲ Βασιλείου διακόνου σελ. 27. Λέγει δ' ὁ Κίνναμος ὅτι ὁ μὲν Βασίλειος «τὰς θείας ἦν πεπιστευμένος γραφὰς, ἐν ταῖς ὅπουδῆποτε τελεταῖς ἀναπτύσσων τοῖς πολλοῖς» (βιβλ. Δ', § 16), ὁ δὲ Δημήτριος, «ἐκ Λάμπης, πόλεως Ἀσιανῆς ὠρμημένος, Ῥωμαῖος μὲν γένος, παιδεύσεως τῆς ἐγκυκλίου καὶ μαθημάτων τῶν ἐκτὸς ὀλίγου, οἶμαι, μετεσχηκῶς, δόγμασι δὲ, ὡς ἐπίπαν, τοῖς θείοις ἐνευκαιρῶν, καὶ ἀπέριττόν τινα περὶ ταῦτα κατατείνων ἀδολεσχίαν ἀεί. Οὗτος πολλάκις περὶ τὴν Ἐσπέραν καὶ ἔθνη πρεσβεύσας τὰ Ἰταλικά, κορύζης μεστὸς ἐκεῖθεν ἐπανήκει καὶ ἑτερετεύετο ἄλλα τε πολλὰ καὶ δὴ καὶ τὴν Θεοῦ φύσιν οὐδέποτε

ἐνῆει πολυπραγμονῶν» (βλ. Κίνναμον, βιβλ. Γ', § 2.) Ἐπιθι περὶ Λαμπηνοῦ τὸν Ἀλλάτιον de *Eccl. Occid. et Orient. perpet. cons.* βιβλ. Β', κφλ. ιβ', § 4. Λαμπηνοῦ δ' ἑτέρου, οὗ ἄγνωστον τὸ ὄνομα, ποίημα εἰς τὸ θαδῶρειον φῶς καὶ τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν εὑρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. ΧΞΘ χειρογράφῳ τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης.

25) *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques* τοῦ Γ' ἔτους, 1872 σελ. 29, ὅπου ὁ σοφὸς μου φίλος ἀκριβῶς μὲν λαλεῖ περὶ τῶν λοιπῶν ὅτι paraissent ici pour la première fois, σφάλλεται δὲ λέγων τὸ αὐτὸ καὶ περὶ Μιχαὴλ Θεσσαλονικέως, οὐτινος μιμνήσεται ὁ Ἀθηνῶν Μελετίος (ἐν Ἐκκλ. Ἰστ. τόμ. Γ' σελ. 27) καλῶν ὑπατον τῶν φιλοσόφων, διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῷ τῆς θείας Σοφίας ναῶ καὶ τῆς Ῥητορικῆς, μιμνήσεται δὲ ὁ τε Κίνναμος (Ἱστορ. βιβλ. Δ', § 16) λέγων καθηγητὴν τῆς ῥητορικῆς, ὁ Δουκάγγιος (σημειώσεις εἰς Κίνναμον σελ. 153 τῆς ἐν Βενετία τῷ 1729 ἔκδοσεως) γράφων μέγαν ῥήτορα, διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πρωτέκδικον τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὁ Cave (*Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Litteraria*, σελ. 472), ἐνθα τὰ γραφόμενα τοῦ πολυμαθοῦς ἀνδρὸς ὑποβλητέα εἰς κριτικὴν βάσανον, καὶ ὁ σοφὸς Harles, κατὰ λάθος τιθεὶς τὸν Μιχαὴλ τῷ 1660 (βλ. τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔκδοσιν τῆς τοῦ Φαβρίκιου ἑλλην. Βιβλιοθήκης τόμ. XI, σελ. 206)· ὁ Φαβρίκιος (ἐκδ. τοῦ 1737 τόμ. Ι', σελ. 231) ὀρίζει ἀνακριβῶς ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τὸ 1660.

26) Οἰκονόμου Γραμματικῶν ἢ ἐγκυκλίων βιβλία Δ' τόμ. Α' ἐν Βιέννῃ 1817 σελ. κή.

27) Ἐν τῇ τοῦ Δημητράκοπούλου Ὁρθοδόξῳ Ἑλλάδι, σελ. 15—34, εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης πληροφῶριαν περὶ πάντων, ὡς καὶ παρὰ Cave (ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 456—477), ᾧ ἐπόμενος ἔταξα ὡδε τὸν Μιχαὴλ Γλουκᾶν.

28) *Familiae Augustae Byzantinae*· ἐκδ. Βενετίας τοῦ 1729 σελ. 151· βλ. καὶ τὰ περὶ τῶν ἄλλων Κομνηνῶν ἐκεῖσε.

29) *Murali Essai de Chronographie Byzantine* (1057—1453) ἐν Πιερουπόλει 1871, τόμ. Α' σελ. 143. Ἴδε περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξίου σ. 141 καὶ τὴν σημείωσιν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀνδρόνικου ἐν σ. 142· μονωδῖαν δ' εἰς Σεβαστοκράτορα Ἀνδρόνικον ἔγραψε καὶ ὁ Θεόδωρος Πτωχοπρόδρομος σωζομένην ἐν Ῥώμῃ ἐν δυσὶν ἀντιγράφοις. Ὁ σοφὸς Emm. Miller ἀγνοεῖ ἂν εἰς τὸν πρῶτον Σεβαστοκράτορα τὸν φονευθέντα τῷ 1118 ἀποτείνηται ἢ εἰς τὸν ἡμέτερον. (βλ. *Melanges de Philologie et d'Epigraphie* par E. Miller. première partie. Paris 1876 σελ. 144—145).

30) Κιννάμου Ἱστορ. βιβλ. Α' § 4 καὶ βιβλ. Ε' § 4. Τὸ ἐνταῦθα ὅμως μνημονευόμενον Μοναστήριον (Φροντιστήριον) τοῦ Παντοκράτορος ἀναφέρεται ὡς ἀρχαιότερον, παρὰ τῷ Δουκαγγίῳ, ἐν χειρογράφῳ διη-

γήσει περὶ Βελισσαρίου· ἔνθα λέγεται· «ἐκεῖ γὰρ ὑπεστρέφετο εἰς ἓνα Μοναστήριον, πολλὰ γὰρ ἐνδοξότατα βασιλικὸν καὶ μέγα· τὸ λέγουσιν Παντοκράτορα, ἔγγιστά που καὶ εἰς ἄλλον ὠραῖον Μοναστήριον ἀγίων Ἀποστόλων». βλ. Δουκαγγίου σημειώσεις εἰς Κίνναμον ἐκδ. Βενετίας, τοῦ 1729, σελ. 140, ὅπου οἱ στίχοι οὗτοι, καθὼς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐδημοσιεύθησαν καταλογάδην.

31) Κιννάμου Ἱστορ. Βιβλ. Γ' § 17.

32) Δουκαγγίου Familiae Augustae τῆς ἐκδ. τοῦ 1729 σελ. 151.

33) Κιννάμου Ἱστορ. Βιβλ. Β' § 19.

34) Κινν. βιβλ. Γ' § 9.

35) Μανασσῆ Σύνοψις Χρονικῆ, ἐκδ. Βενετίας 1729 σελ. 134.

36) Scriptorum Ecclesiasticorum historia litteraria αἰῶν τῶν Βαλδικῶν, σελ. 467.

37) Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου αἰ' Ἀθῆναι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1Β' αἰῶνος· Ἀθήνησι 1878 σελ. 49.

38) Τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ τοῦ ἐξ Ἐφέσου διάφορα ποιήματα ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις εἰς δύο εὐσελίδους τόμους ὁ σοφὸς Ἑμμ. Μίλλερ, προτάξας μακρὰ προλεγόμενα καὶ πλουτίσας πλείσταις σημειώσεσιν. Ἐν τοῖς προλεγόμενοις ὁ φίλος Μίλλερ μεταξὺ τῶν Φιλήδων καταριθμεῖ καὶ Γεώργιον τὸν Φιλῆν, παραφράσαντα εἰς στίχους πολιτικοὺς τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν· ἀλλ' αὐτὸν δὲ τὸν ψαλμὸν οὕτως παραπεφρασμένον εὑρον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. ΧΟΑ χειρογράφῳ τῆς Πατριακῆς βιβλιοθήκης, ἔνθα ὁμοιωτῆς σημειοῦται οὐχὶ Γεώργιος Φιλῆς, ἀλλὰ Ξιφιλῖνος, ἐξ οὗ παρεφθαρμένον προέκυψε τὸ ἐπώνυμον Φιλῆς, δι' οὗ ὁ κατάλογος τῶν τῷ ἐπώνυμον τοῦτο φερόντων συγγραφέων ἠδύξήθη κατὰ ἓνα· τὸ Πατριακὸν μάλιστα χειρόγραφον, ἡλικίας τοῦ 1Β' αἰῶνος, φέρει, μετὰ τὴν εἰς πολιτικοὺς στίχους παράφρασιν τοῦ προοιμιακοῦ ψαλμοῦ, τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, ὡς ἐξῆς:

ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΞΙΦΙΑΙΝΟΥ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ Εἰς τὸ «Πάτερ ἡμῶν.»

Πάτερ ἡμῶν ἀθάνατε ὁ ὢν ἐν τοῖς ὑψίστοις
Ἁγιασθήτω παντοῦργε τὸ θεῖον ὄνομά σου·
Ἡ σὴ δὲ παντεξούσιος ἐλθέτω βασιλεία·
Καὶ τὸ παγκράτιστον τὸ σὸν ὄνομα γεννηθήτω
Ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, καρδιογνώστα μόνε.
Τὸν ἐπιούσιον ἡμῖν ἄρτον ἄρτίως δίδου,
Συγγνώμην παρεχόμενος ἡμῖν τῶν ἐγκλημάτων·
Καὶ μηδαμῶς εἰς πειρασμὸν ἡμᾶς ἐνέγκῃς, Σῶτερ,
Ἀλλὰ γε ρῦσαι, Δέσποτα, τοῦ παμπανήρου πάντας.

39) Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης βλέπει ὅτι πολιτικοὶ στίχοι εἰσὶν οἱ τῶν ἑξαποστειλαρίων, τῶν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ποιηθέντων (βλ. τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne τόμ. CVII ὡς «τὸν λίθον θεωρήσασαι ἀποκεκυλισμένον» κτλ. «τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν ἐν ὄρει Γαλιλαίας» κέφ. «δεικνύων ὅτι ἄνθρωπος Σῶτερ εἶ κατ' οὐσίαν» κλπ. «δύο ἀγγέλους βλέψασαι ἐνδοθεν τοῦ μνημείου» κτπ. Εἰρήσθω δ' ὅτι καὶ Λέων ὁ Σοφὸς ἐποίησε, ἀλλ' εἰς ἱαμβικὸν μέτρον, ὡς τὸ εἰς τὸν ἱερομάρτυρα Κλήμεντα ποίημα δεικνύει, οὗτινος ἐπτὰ στίχους ἐδημοσίευσεν ὁ πολὺς Λέων Ἀλλάτιος (βλ. Ioannes Henriens Hottingerus manifestae convictus κλπ. Ρώμη 1661 σελ. 173)· ὁλόκληρον δὲ ἀλλὰ πλήρες σφραγμάτων ἐξέδωκεν Ἀθήνησι, τῷ 1868, μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων τοῦ Σοφοῦ Λέοντος, μοναχός τις Ἀκάκιος κάκιστα τὴν σεμνὴν τοῦ ἐκδότου ὑπόδησιν εἰς κόθορον μεταβαλὼν.

40) Ἐγραψά τινα περὶ πολιτικοῦ στίχου καὶ περὶ τοῦ ὁμοιοκαταλήκτου ἐν Μνημείοις Μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως· Ἀθήνησι 1878 προλεγμ. ἔγραψε δ' ἐκ τῶν ἡμετέρων λογίων ὁ Χαρίσιος Δημητρίου Μεγδάνου καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1819, Καλλιόπην παλινστοῦσαν ἢ περὶ ποιητικῆς μεθόδου ἐπιγράψας τὴν ἐκ σελίδων 336 βιβλίον, ἐν ᾗ πλείστα τεμάχια ἀνεκδότων ποιημάτων ἐδημοσίευσεν ὁ εὐπαιδευτὸς ἱερὸς ὁ ἐκ Κοζάνης· (παραβλ. σελ. 45 ἔνθα μιμησκαται μελοδράματός τινος «Ὀρφέως»· σελ. 63, ὅπου λαμβάνει στίχους ἐξ ἄλλου μελοδράματος ἀνεκδότου, ἴσως δὲ ἰδίου ἔργου ὄντος· σελ. 67, ἔνθ' ἀναφέρεται τραγωδία τις ἀνεκδοτος ἔρωσ ἀγωνοθέτης· σελ. 74, ἐν ᾗ σημειοῦται ἀνεκδοτος τραγωδία ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ· ὅπου εἰς οὐδέν' ἀναφέρων τὴν ποιήσιν τῶν τραγωδιῶν φαίνεται ἰδίους ἡμῖν ἀνακοινῶν ποιημάτων τίτλους) κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν καὶ Δημήτριος ὁ Μουρούζης ἔγραψε πολλὰ ποιήματα, ἐν χειρογράφοις τότε φερόμενα, ἐν οἷς ἦν καὶ μετάφρασις τῆς Φαίδρας τοῦ Ραχίνα· βλ. Γραμματικῶν βιβλία Δ' ὑπὸ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου· τόμ. Α' σελ. κθ' σημ. αὐτόθι δ' ἀναφέρονται ποιηταὶ σύγχρονοι Κάλφογλους καὶ Σακκελάριος· ἐπιθε καὶ Ἰακώβου Νερουλοῦ Ἱστορίαν τῶν γραμμάτων παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλῆσι σελ. 167 τῆς ἑλλ. μεταφράσεως, ἔνθα οὐδέτερος ἀναφέρεται· περὶ τοῦ πολιτικοῦ μέτρον παρατηρεῖ ἐν τῇ ἀνεκδότῳ εἰσέτι μετρικῇ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξιος Σπανός (ἐν τῷ χειρογράφῳ ΣΟΗ τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης) ταῦτα· «φιλοῦσιν οὗτοι οἱ πολιτικοὶ στίχοι μάλιστα ὑπὸ συμπεπιλημένων καὶ συγκεκροτημένων συγκείσθαι λέξεων, καθάπερ οἱ ἱαμβικοὶ ἀποφεύγοντες τὰς χασμωδίας· ταῖς συμπεπιλημέναις καὶ συγκεκροτημέναις ὅτι λέξεσι γίνεται ἡ εὐρυθμία· προσέτι καὶ τὰς παροξυτόνους λέξεις ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου ἔχειν· ἄλλως ἡμαρτημένοι ἔσονται.»

41) Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, καθὼς καὶ περὶ τῶν λοιπῶν προῖόντων.

43) Τὴν Εἰρήνην ἀποκαλῶν ἀγαθὴν ποιήτριαν καὶ ἀγαθὴν Σεβαστοκρατόρισσαν καὶ ἀγαθὴν συγγενῆ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, ἀγαθὴν γυναῖκα δηλαδὴ, φρονῶ ὅτι οὐδόλως σφάλω· ὁ Στράβων (Α, 15) εἶπεν ὅτι «οὐχ οἶόν τε γενέσθαι ἀγαθὸν ποιητὴν, μὴ πρότερον γεννηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.»

44) Ἐπ' ἐσχάτων ἔμαθον ὅτι τὸ ποίημα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Boissonade ἐν τοῖς Anecdota Graeca αὐτοῦ. Ἡ σπανιότης τοῦ βιβλίου τούτου καὶ τὸ τῆς γραφῆς διάφορον ἐν τισὶ μέρεσι τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδιδομένου, μοὶ συγχωρεῖ τὴν νέαν ἔκδοσιν, καὶ ἐὰν πρώτην ὀνομάσω αὐτὴν, δὲν βλάπτει. Σεβόμενος τὴν παρελθοῦσαν τῶν μέσων αἰώνων γενεάν, θεωρῶ καθῆκον ὑπὸ Ἑλληνοσὶ νὰ καταρτισθῇ Συλλογὴ τῶν μεσαιωνικῶν ποιημάτων, καὶ τῆς Συλλογῆς ταύτης ὡς τι specimen θεωρηθῆτω τὸ ἐκδιδομένον ποίημα.

